

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansinstitusjoner

1. kvartal 2012

DATO:
16.05.2012

Innhold

1	Hovedinntrykk	3	
2	Makroøkonomisk bakgrunn	5	
2.1	Internasjonal økonomi		5
2.2	Norsk økonomi		7
2.3	Aksje-, rente- og valutamarkedene		8
3	Kort om de største nordiske finanskonsernene	10	
4	Banker	12	
4.1	Resultatutvikling		12
4.2	Likviditetsrisiko		16
4.3	Soliditet		19
5	Finansieringsforetak	21	
5.1	Kredittforetak		21
5.2	Finansieringsselskaper		23
6	Livsforsikringsselskaper	27	
7	Skadeforsikring	32	

Note:

Første kvartal i år gikk SSB og Brønnøysund-registeret over til ny sektorinndeling i Finansdatabasen. Samtidig endret man datainngangen for institusjonene. Det har medført utfordringer ift å få inn data og korrigeringer. I tillegg er datakvaliteten varierende som følge av omleggingen. Publiseringen av en rekke sentrale økonomiske størrelser er utsatt. Enkelte av standardfigurene i Resultatrapporten vil derfor utgå.

1 Hovedinntrykk

Utsiktene til svak global vekst preget store deler av 2011, men bedret seg noe inn i 2012. Flere ledende indikatorer viste positiv utvikling, men forskjellene mellom regioner er store. Veksten i USA viser moderat bedring, mens utviklingen i Europa fortsatt tegner til å bli svak. Høy arbeidsledighet og innstramming i statsbudsjettene i mange land i euroområdet gir få vekstimpulser. Veksten i Kina er noe moderert, men de fremvoksende økonomiene ventes fortsatt å gi det viktigste bidraget til global vekst i 2012. Utviklingen i norsk økonomi har vært stabil så langt i år, anført av sektorer rettet mot det innenlandske markedet. Privat konsum har tiltatt, og husholdningenes fremtidsforventninger har økt noe etter fall i høst. Sysselsettingen er fortsatt økende, og arbeidsledigheten er redusert til 3,2 prosent. Årsveksten i husholdningens gjeld var stabil på 7,3 prosent fra nyttår til siste observasjon i februar. Bedriftenes kredittopptak steg imidlertid til 6,4 prosent på årsbasis. Årsveksten i boligpriser har igjen steget til 8,5 prosent etter noe utflating i vinter, og nominelle boligpriser lå ved utgangen av april 23 prosent over forrige topp fra august 2007.

Statsgjeldssituasjonen i euroområdet førte til stor usikkerhet i finansmarkedene i 2011. Tidlig i 2012 bidro kraftige myndighetstiltak, i første rekke likviditetstilførselen fra Den europeiske sentralbanken (ECB), til å redusere den umiddelbare usikkerheten knyttet til banksektoren i Europa. Aksjemarkedene i USA og Norge steg med rundt 11 prosent gjennom første kvartal, mens økningen i Europa var 8 prosent. Særlig Oslo Børs har deretter falt tilbake, og var pr 8. mai var ned 7 prosent sammenliknet med utgangen av mars. Interbankrentene har sunket så langt i 2012. Renter på lange statspapirer i antatt betalingsdyktige land steg gjennom første kvartal, men har siden mars igjen avtatt til svært lave nivåer.

Bankene (konsern) fikk i første kvartal et samlet resultat før skatt på 7,0 mrd. kroner, en svak nedgang fra 7,2 mrd. kroner for tilsvarende periode i fjor. Egenkapitalavkastningen falt med noe over 1 prosentpoeng til 8,7 prosent. Både bankenes netto renteinntekter og driftskostnader holdt seg stabile i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) på henholdsvis 1,49 prosent og 1,08 prosent. Utlånstapene sank videre fra et allerede lavt nivå og utgjorde 0,20 prosent av samlede utlån. Reduksjonen i totalresultatet skyldes i hovedsak negativ verdiutvikling på sikringsinstrumenter som benyttes for å kurssikre innlån i valuta til norske kroner. Verdsettelsen av disse finansielle eiendelene kan gi store regnskapsmessige utslag på resultatene i enkeltkvartaler, men vil over tid ikke påvirke det samlede resultatet i bankene. Holdes disse effektene utenfor, var bankenes samlede resultat i 1. kvartal en del bedre enn i fjor. Ren kjernekapitaldekning for bankene samlet var 10,8 prosent.

Årsveksten i bankenes samlede utlån til kunder har tiltatt ytterligere, og var ved utgangen av kvartalet 7,9 prosent inkludert utlån overført til de gruppe-eide OMF-foretakene. Utlånsvekst til personkunder var 8,0 prosent siste år. Årsveksten i totale kundeinnskudd for alle norske banker var 10 prosent, og er i stor grad drevet av dollarinnskudd. Justert for denne effekten steg innskuddene 4,3 prosent siste 12 mnd. Innskuddsdekningen for bankene (inkl boligkredittforetak) steg med 2 prosentpoeng til 60 prosent. De internasjonale penge- og kredittmarkedene stabiliserte seg etter en urolig høst da ECB tilførte 3-årslån til europeiske banker i desember og februar. Rentepåslaget for lengre løpetider gikk betydelig ned i første kvartal, og det var igjen mulig å utstede seniorobligasjoner i de internasjonale markedene. Påslaget for seniorobligasjoner og OMF fra norske banker har siden nyttår falt noe. Fra april har noe av effekten fra myndighetstiltakene avtatt, men risikopåslagene i det norske interbankmarkedet og for norske banker internasjonalt har vært stabile.

Kredittforetakenes resultater før skatt (uten Eksportfinans) ble negativt på 0,8 mrd. kroner, mot 1,4 mrd. kroner i 1. kvartal i 2011. Utviklingen i den underliggende driften er god, men reduksjonen følger av negative regnskapsmessige verdjusteringer på finansielle instrumenter som benyttes for sikring av valutainnlån. Dette er den samme regnskapseffekt som preger bankkonsernernes samlede resultat. Uten effekten av sikringsinstrumentene var resultatene bedre enn i fjor. Årsvekst i brutto utlån er høy og svakt stigende i hovedsak som følge av overførte lån fra morbankene, og var 20 prosent ved utgangen av kvartalet. Utlånstap var marginale. Ren kjernekapitaldekning var stabil på 10,4 prosent.

Finansieringsselskapenes resultat før skatt ble 0,5 mrd. kroner, som er en svak økning fra ett år tilbake. Dyrere funding gjør at netto renteinntekter sank til 5,1 prosent av GFK til 4,8 prosent. Resultatforbedringen skyldes nedgang i driftskostnadene og fall i bokførte tap fra 0,9 prosent av GFK til 0,6 prosent. Egenkapitalavkastningen steg svakt til 13,8 prosent. Årsveksten i brutto utlån er stigende og var 8,8 prosent ved utgangen av kvartalet. Årsveksten i kundeutlån for selskap innen forbruksfinansiering har også tiltatt noe til 6,4 prosent, men ligger fortsatt lavere enn den generelle utlånsveksten til husholdningene. Annualiserte tap på forbrukslån er sterkt redusert fra et par år tilbake, og utgjorde 1,2 prosent av utestående forbrukskreditt. Ren kjernekapitaldekning for alle finansieringsselskapene samlet sank svakt til 16,5 prosent.

Livsforsikringsselskapene fikk et resultat før skatt på 1,2 mrd. kroner, mot 1,5 mrd. kroner i første kvartal av 2011. Oppgangen i aksjemarkedet bidro til verdistigning på aksjeporteføljen, og sammen med noe verdiøkning på obligasjoner som følge av fallet i det generelle rentenivået, ga dette en verdijustert avkastning i kollektivporteføljen på 2,3 prosent for kvartalet, mot 1,3 prosent i samme periode i fjor. På tross av økt allokering til rentepapirer, falt renteinntektene. Aksjeandelen har vært uendret gjennom kvartalet og utgjorde 13 prosent av kollektivporteføljen. Bufferkapitalen ble gjennom kvartalet styrket med nesten 11 mrd. kroner til 54 mrd. kroner (tilsvarende 5,7 prosent av forvaltningskapitalen). Nivået er det høyeste siden børsuroen tok til sommeren 2011, men likevel betydelig under nivået fra årene før 2008. Tapsrisiko beregnet ved stresstest tilsvarte 83 prosent av bufferkapitalen for selskapene samlet, men flere selskaper hadde tapsrisiko betydelig større enn tilgjengelig bufferkapital. Selv om resultatene i 1. kvartal var gode, har selskapene fortsatt utfordringer knyttet til økende levealder og lavt rentenivå i kombinasjon med avkastningsgaranti overfor kundene. Det nye solvensregelverket, som ventelig vil gjelde fullt ut fra inngangen til 2014, synliggjør selskapenes store renterisiko.

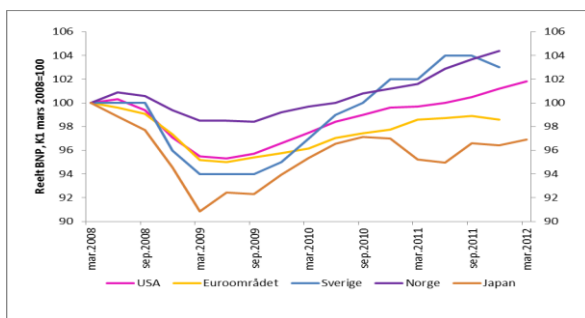
De norske **skadeforsikringsselskapene** (uten captives) fikk et resultat før skatt på 1,8 mrd. kroner, som er over tre ganger høyere enn resultatet ett år tilbake. Finansinntektene steg med om lag 0,8 mrd. kroner, og bidro således til ca. 2/3 av resultatforbedringen. Underliggende forsikringsdrift bedret seg også med nedgang i driftskostnadene, og høyere vekst i premieinntektene enn i erstatningskostnadene. Combined ratio for kvartalet ble 94, som er en reduksjon på 8 prosentpoeng fra 1. kvartal 2011. 8 skadeforsikringsselskaper hadde negativt resultat hittil i år, mot 10 for ett år siden. Bufferkapitalen for alle selskapene har økt, og beregnet tapsrisiko i stresstest utgjorde 52 prosent av bufferkapitalen.

2 Makroøkonomisk bakgrunn

2.1 Internasjonal økonomi

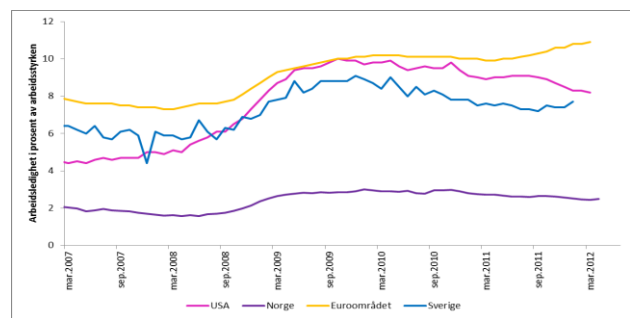
Veksten i internasjonal økonomi svekket seg gjennom 2011. I første kvartal 2012 bedret imidlertid utsiktene for den globale økonomien seg noe. Den globale PMI-indeksen, som måler ordreutviklingen i private selskaper, har tiltatt siden årsskiftet, og var i mars på sitt høyeste nivå siden våren 2011. Lavere energipriser fra andre halvår 2011 har bidratt til redusert inflasjonspress i de største økonomiene. Det er likevel stor forskjell mellom regioner og land. Strukturelle ubalanser og politiske utfordringer i industrilandene og spesielt i euroområdet, med høy gjeld både i offentlig og privat sektor og svake arbeidsmarkeder, demper fortsatt utsiktene for videre økonomisk vekst. I de fremvoksende økonomiene er den økonomiske veksten fortsatt høy, men avtagende.

Figur 2.1: Utvikling i reelt BNP utvalgte land

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Figur 2.2: Arbeidsledighet, utvalgte land

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Blant industrilandene var den økonomiske aktiviteten i euroområdet spesielt svak i andre halvår 2011. De siste korttidsindikatorene har pekt mot at utviklingen vil fortsette utover i 2012. Statsgjeldskrisen i euroområdet har bidratt til vedvarende uro i internasjonale aksjemarkeder, frykt for tap i banksektoren med påfølgende økte finansieringskostnader både for banker og stater. Arbeidsledigheten er historisk høy og opp mot 25 prosent i enkelte land. Nødvendig konsolidering i offentlig og privat sektor har gitt betydelige realøkonomiske effekter. Tysk økonomi synes imidlertid relativt solid. BNP økte med 0,5 prosent i første kvartal 2012 og har også blant de laveste arbeidsledighetsratene i euroområdet.

Veksten i amerikansk økonomi bedret seg fra andre halvår 2011, og den positive utviklingen har fortsatt inn i 2012. Arbeidsledighetsraten er fortsatt høy, men har avtatt det siste året. Boligprisene synes å ha stabilisert seg, og privat konsum har tatt seg opp. Vekstbidragene fra offentlig konsum har i samme periode blitt lavere og ventes å bli lavere fremover som følge av prosessen med å redusere statsgjelden.

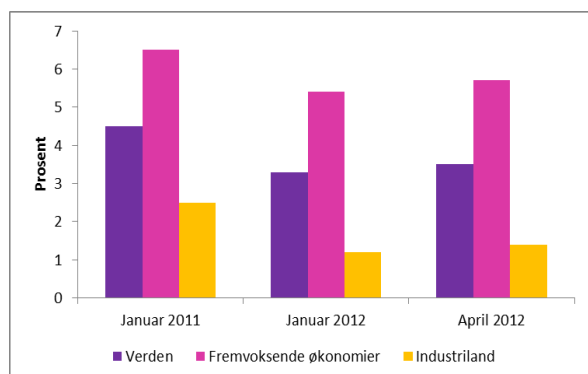
I Skandinavia fikk både svensk og dansk økonomi et tilbakeslag høsten 2011. I Sverige peker flere indikatorer mot at aktiviteten i økonomien tar seg opp igjen. Konjunkturbarometeret for første kvartal viser positive tendenser både for husholdningene og foretakene i Sverige. I Danmark bidrar et svakt eiendomsmarked til å holde husholdningenes konsum nede.

Kina er fortsatt den største vekstdriveren blant de fremvoksende landene og i verdensøkonomien. Veksten i økonomien har imidlertid avtatt siden høsten 2011. Inflasjonstakten har avtatt merkbart det siste året og var 3,2 prosent på tolv måneders basis i februar.

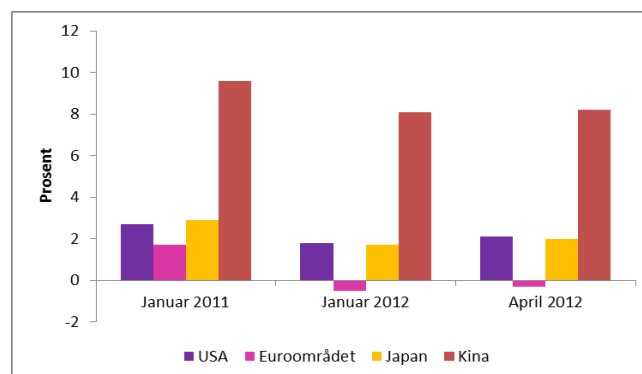
Etter tre kvartaler med fallende aktivitet økte japansk BNP i tredje kvartal 2011 for så å falle med 0,6 prosent i fjerde kvartal. Fremover ventes fortsatt gjenoppbygging etter jordskjelv-, tsunami- og atomkatastrofen i mars 2011 å bidra til økt aktivitet i 2012, mens lavere etterspørsel fra Europa kan bidra til svakere utvikling i eksportrettet virksomhet.

Det internasjonale pengefondet (IMF) nedreviderte sine vekstanslag for 2012 i de store økonomiene betydelig i januar 2012. I april ble disse vekstanslagene igjen justert noe opp, men er fortsatt lavere enn anslagene fra september 2011, se figur 2.3 og 2.4.

Figur 2.3: Prognoser BNP 2012, verden, industriland og fremvoksende økonomier på ulike tidspunkt

Figur 2.4: Prognoser BNP for 2012, utvalgte land på ulike tidspunkt

Kilde: IMF WEO, april 2012

Det knyttes betydelig usikkerhet til utviklingen i internasjonal økonomi fremover. Gjeldssituasjonen i euroområdet anses fortsatt å utgjøre den største usikkerheten for internasjonal økonomi. Det er fortsatt frykt for at enkelte land skal misligholde gjeld eller få behov for nye kriselån. Politisk uro i forbindelse med valget i Hellas har skapt ny usikkerhet rundt gjennomføringen av planlagte innstrammings tiltak og ny frykt for mislighold av statsgjeld. Eventuelle mislighold vil kunne påføre finansinstitusjoner betydelige tap, øke systemrisikoen i europeiske og internasjonale finansmarkeder og føre til et omfattende tilbakeslag i internasjonal økonomi. De negative vekstimpulsene vil kunne forsterkes av at bankene reduserer tilgangen på kreditt.

Store gjeldsbyrder i offentlig og privat sektor i flere industriland utenfor euroområdet, gjør det utfordrende å opprettholde økonomisk vekst, samtidig som nødvendige innstramminger i offentlig og husholdningenes økonomi må gjennomføres.

Amerikansk finanspolitikk vil også være av avgjørende betydning for å opprettholde veksten i økonomien fremover. Det er stor politisk uenighet om hvordan de finanspolitiske innstrammingerne for å redusere statsgjelden skal gjennomføres. Dersom Demokrater og Republikanere ikke blir enige om en løsning, kan dette medføre betydelige, lovfestede automatiske kutt i offentlige utgifter fra 2013.

Utviklingen i internasjonal økonomi er fortsatt avhengig av etterspørsel fra de fremvoksende økonomiene og spesielt Kina.

Tabell 2.1: Makroøkonomiske hovedstørrelser, prognoser 2012-2013

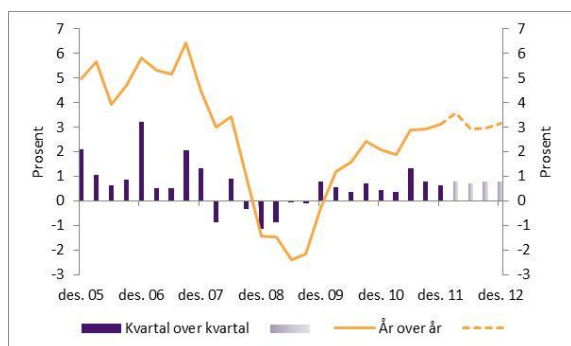
	USA			Euroområdet			Kina		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
BNP	1,7	2,1	2,4	1,4	-0,3	0,9	9,2	8,2	8,8
Inflasjon	3,1	2,1	1,9	2,7	2,0	2,7	5,4	3,3	3,0
Arbeidsledighet	9,0	8,2	7,9	10,1	10,9	10,8	4,0	4,0	4,0

Kilde: IMF, World economic outlook, april 2012

2.2 Norsk økonomi

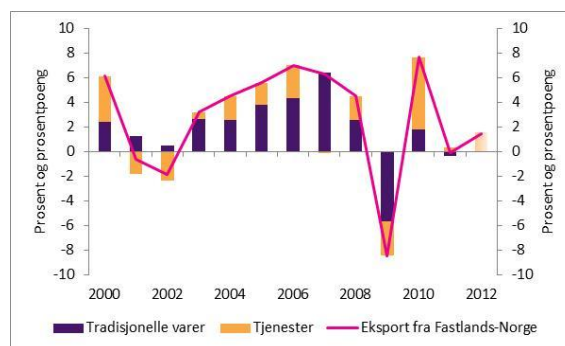
Norsk økonomi vokser i et moderat tempo, og ifølge Statistisk sentralbyrå ventes den konjunkturnøytrale utviklingen å vedvare ut 2012, se figur 2.5. Løpende nøkkeltall gjennom årets første kvartal indikerer at økonomien vokser om lag som ventet. Veksten i industriproduksjonen er fortsatt på et lavt, men stabilt nivå. Tallene viser imidlertid en stadig tydeligere todeling av norsk industri hvor eksportrettede vareproduserende næringer står overfor sviktende etterspørsel og lavere markedspriser, mens næringer som er rettet mot hjemmemarkedet fortsatt opplever god vekst, se figur 2.6. Særlig nyter leverandørindustrien godt av de høye investeringene innen olje- og gassvirksomhet, mens investeringene innenfor bolig og kraftforsyning trolig har bidratt til positivt produksjonsutviklingen innenfor bygg- og anleggssektoren. Etter en svak utvikling i fjerde kvartal i fjor, har varekonsumet tatt seg vesentlig opp utover i første kvartal, trolig understøttet av et lavt rentenivå og god sysselsettingsvekst. Forbrukertilliten har bedret seg noe den siste tiden, men er fortsatt på et moderat nivå.

Figur 2.5 BNP for Fastlands-Norge. Årlig og kvartalsvis volumvekst.¹⁾

1) Anslag for 2012 er gitt av Norges Bank i Pengepolitisk rapport 1/12
Kilder: Thomson Reuters Datastream og Norges Bank

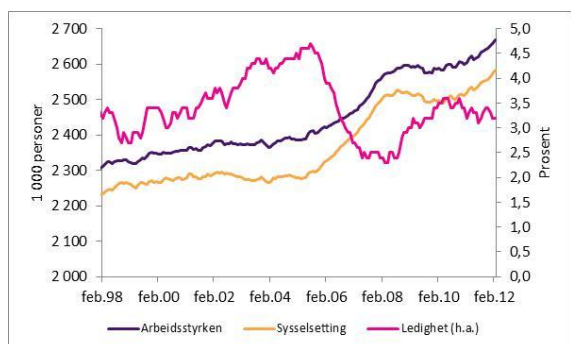
Figur 2.6 Eksport fra Fastlands-Norge. Årlig volumvekst og bidrag til veksten fra tradisjonelle varer og tjenester.¹⁾

1) Anslag for 2012 er gitt av Norges Bank i Pengepolitisk rapport 1/12
Kilder: Thomson Reuters Datastream og Norges Bank

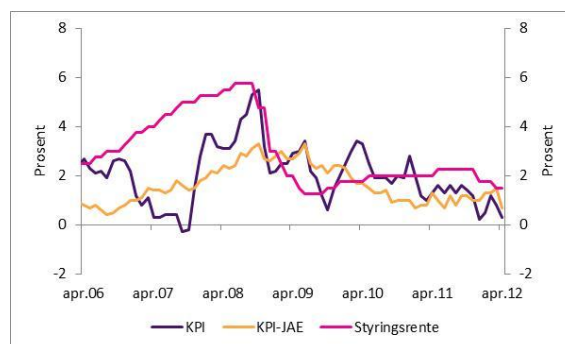
Den positive tendensen i arbeidsmarkedet mot slutten av fjoråret har vedvart også inn i dette kvartalet. God vekst i sysselsettingen har bidratt til å holde arbeidsledighetsraten på et lavt nivå, se figur 2.7. Ifølge NAV har antallet stillingsutlysninger gått ned de siste månedene, noe som kan tyde på at etterspørsel etter arbeidskraft er i ferd med å bremse opp. Prisstigningen avtok betydelig gjennom 2011, særlig som følge av nedgang i elektrisitetsprisene, og utviklingen har holdt fram inn i første kvartal i år, se figur 8. Når det justeres for endringer i avgifter og energipriser, var prisstigningen kun 1,4 prosent for kvartalet sett under ett. Økt bekymring for at svakere vekstutsikter internasjonalt og en sterk krone vil kunne bidra til å holde inflasjonen lav og dempe den økonomiske veksten innenlands, bidro til at Norges Bank i mars senket styringsrenten med 25 basispunkter til 1,50 prosent. Norges Bank valgte å holde styringsrenten uendret ved rentemøtet i mai.

Figur 2.7 Arbeidsstyrke, sysselsetting og arbeidsledighet

Kilde: Thomson Reuters Datastream

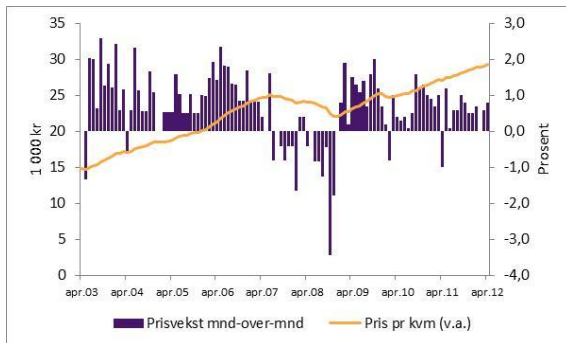
Figur 2.8 Inflasjon og styringsrente

Kilde: Thomson Reuters Datastream

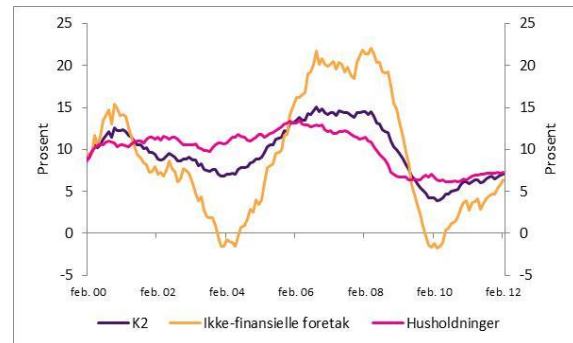
Etter at veksttakten i boligprisene avtok gjennom høsten i fjor, har prisveksten på ny tatt seg opp gjennom årets første kvartal, se figur 9. Antall omsetninger har også økt i denne perioden, mens omsetningstiden har gått noe ned. Samtidig er tilbudet av bruktboliger fremdeles på et lavt nivå mange steder i landet, og klarer dermed ikke å demme opp for sterkt underliggende etterspørselspress forårsaket av god reallønnsutvikling, forventninger om fremtidig inntektsvekst, generelt lavt rentenivå, økt sentralisering og høyere arbeidsinnvandring. Den positive utviklingen i markedet for næringseiendom gjennom 2011, med oppgang i både leie- og omsetningsprisene, har trolig fortsatt inn i 2012. Flere banker gir imidlertid signaler om at kredittpraksisen overfor næringseiendom har blitt strammet noe til de siste kvartalene.

Figur 2.9 Bruktboligpriser. Nominelle priser (v.a) og prisvekst måned-over-måned sesongjustert

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Figur 2.10 Innenlandsk kredittvekst

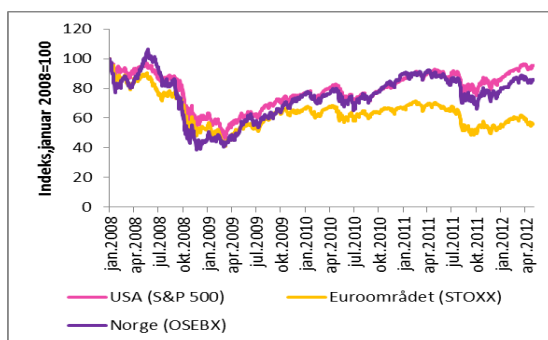
Kilde: Thomson Reuters Datastream

Veksten i husholdningenes gjeldsoptak har holdt seg relativt stabil gjennom kvartalet, mens det har vært en klar økning i kredittveksten for ikke-finansielle foretak, se figur 2.10. Dette har bidratt til en videre oppgang i den samlede innenlandske kredittveksten.

2.3 Aksje-, rente- og valutamarkedene

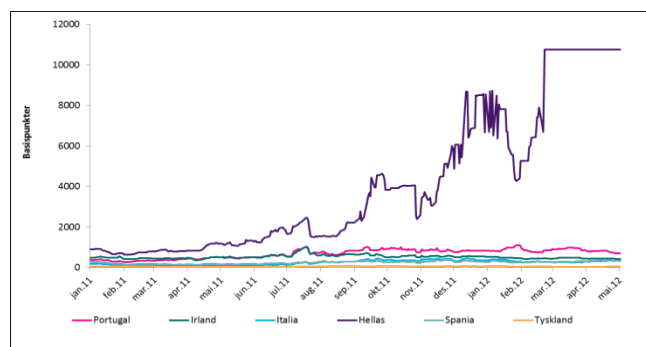
Usikkerhet knyttet til problemene med statsgjelden i flere euroland og svake nøkkeltall fra de store industrilandene førte til svak utvikling i verdipapirmarkedene gjennom store deler av 2011. Verdien av aksjer i USA (S&P500) økte imidlertid med 12 prosent i første kvartal 2012. Hovedindeksen på Oslo Børs og verdiene av aksjene i euroområdet (STOXX) økte med henholdsvis 11 og 8 prosent i tilsvarende periode. De brede aksjeindeksene har falt noe inn i andre kvartal. Indeksverdiene i USA, Norge og euroområdet har falt med henholdsvis 5, 10 og 6 prosent fra utgangen av første kvartal og frem til 14. mai.

Figur 2.11 Aksjeindekser USA, euroområdet og Norge. Indeks (01.01.08=100)

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Figur 2.12: CDS-priser på statsobligasjoner

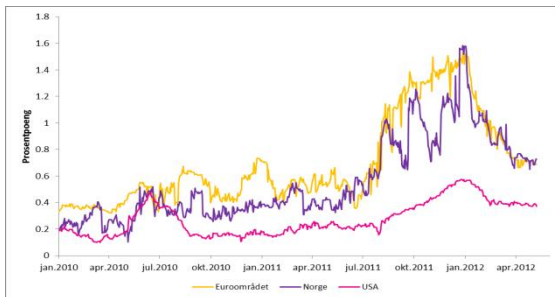
Kilde: Thomson Reuters Datastream

Uroen i markedene ble gjenspeilet i utviklingen i CDS-priser på statsobligasjoner gjennom 2011, se figur 2.12. For enkelte euroland økte CDS-prisene betydelig i tredje og fjerde kvartal 2011, men har avtatt inn i

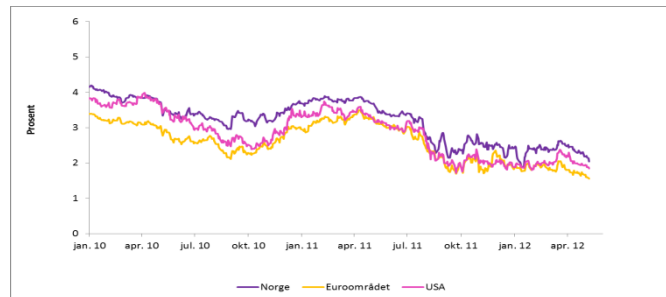
første kvartal 2012, med unntak av Hellas. I forbindelse med nedskrivningen av statsgjeld til private aktører i februar, ble handelen i greske CDS kontrakter stoppet i 60 dager på rekordnivået 10758 basispunkter. I valutamarkedet lå norske kroner relativt stabilt mot euro gjennom store deler av 2011, men svekket seg noe mot amerikanske dollar. I første kvartal 2012 styrket kronen seg både mot euro og dollar.

De korte pengemarkedsrentene i USA, Norge og euroområdet var høyere ved utgangen av 2011 enn ved begynnelsen av året. Rentenivået har imidlertid falt inn i 2012. Risikopåslaget over statsrenter har også blitt redusert, se figur 2.13. Lange renter falt betydelig gjennom 2011 som følge av utsikter til lavere økonomisk vekst, og spesielt i første halvår. Ved utgangen av 2011 lå 10-årig statsobligasjoner i euroområdet og USA henholdsvis 1,14 og 1,41 prosentpoeng lavere enn ved inngangen til året. For tilsvarende norske obligasjoner var rentenedgangen 0,8 prosentpoeng i samme periode. Rentenivået i både USA, euroområdet og Norge økte gjennom første kvartal, men har falt siden midten av mars og frem til mai 2012, se figur 2.14. Rentenivået på amerikanske og norske ti-årige statsobligasjoner var per 14. mai 2012 på henholdsvis 1,77 og 2,01 prosent. Rentenivået på tilsvarende obligasjoner på samme tidspunkt i euroområdet var 1,44 prosent.

Figur 2.13: Spread 3mnd interbankrente mot statsrenter

Figur 2. 14: rente 10-årige statsobligasjoner

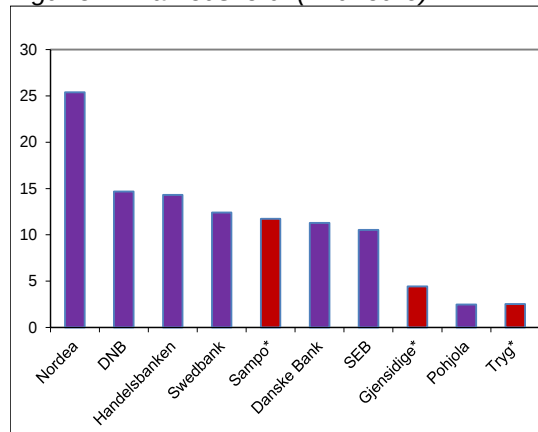

Kilde: Thomson Reuters Datastream

3 Kort om de største nordiske finanskonsernene

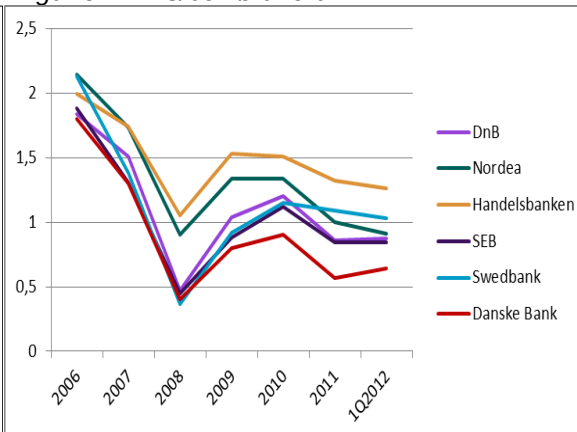
Ved utgangen av 1. kvartal 2012 var Nordea det største finanskonsernet i Norden med en forvaltningskapital på 5 277 mrd. norske kroner. Det største norske finanskonsernet, DNB, er med en forvaltningskapital på 2 371 mrd. kroner det tredje største finanskonsernet i Norden. Målt etter markedsverdi er DNB det nest største konsernet. Sju av de ti største finanskonsernene i Norden er bankdominert, hvorav de seks største alle har virksomhet i Norge.

Figur 3.1: Markedsverdi (mrd. euro)

* Sampo, Gjensidige og Tryg er forsikringsdominert
Kilde: JP Morgan, 11. april 2012

Figur 3.2: Pris/bokført verdi

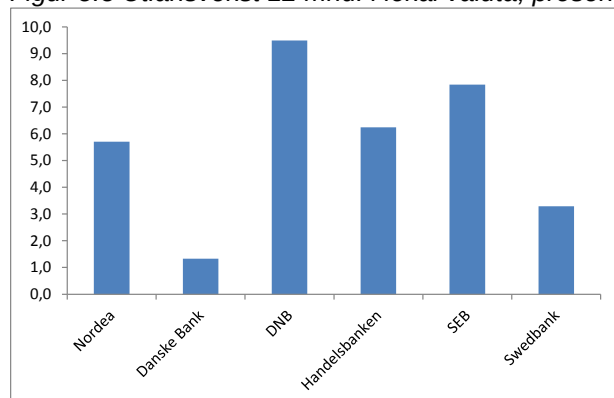

Kilde: Årsrapporter og JP Morgan, 11. april 2012

Verdsettelsen av de nordiske storbankene var gjennom 1. kvartal svakt fallende. Kun Danske Bank har hatt en positiv verdiutvikling siden nyttår, men banken har fortsatt den laveste verdsettelsen på børsen. Frem til børsuroen tiltok i fjor sommer, var alle storbankene med unntak av Danske Bank verdsatt over bokførte verdier. I april var alle unntatt Handelsbanken verdsatt rundt eller under bokførte verdier.

Alle de seks største nordiske konsernene har hatt vekst i utlån til kunder det siste året, men for Danske Bank og Swedbank har veksten vært beskjeden.

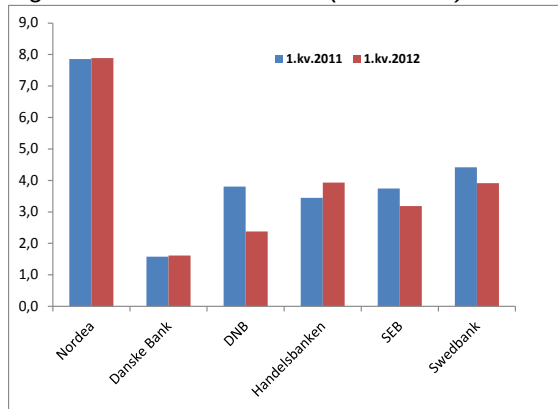
Figur 3.3 Utlånsvekst 12 mnd. i lokal valuta, prosent

Kilde: Kvartalsrapporter

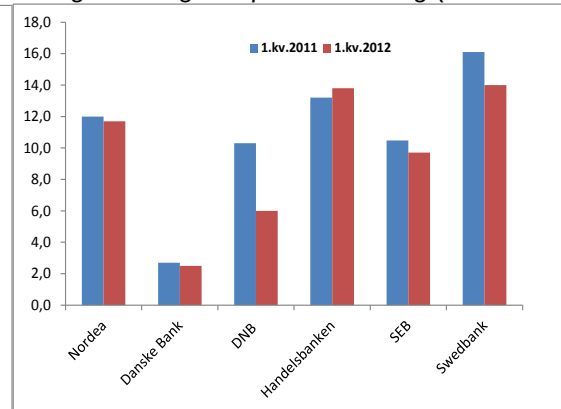
For Nordea og Danske Bank er det en liten økning i resultatet i 1. kvartal 2012 sammenlignet med 1. kvartal 2011, mens DNB, SEB og Swedbank har en viss nedgang i resultatet i samme periode. Alle disse fem nordiske konsernene har en nedgang i egenkapitalavkastningen i 1. kvartal sammenlignet med 1. kvartal 2011. Handelsbanken har imidlertid en bedring i både resultatet og egenkapitalavkastningen.

Figur 3.4 Resultat før skatt (mrd. NOK)

Kilde: Kvartalsrapporter

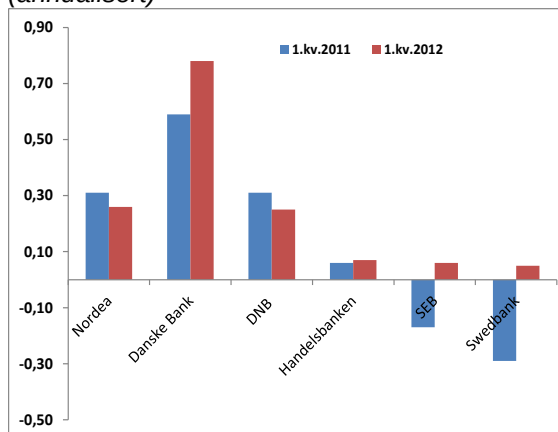
Figur 3.5 Egenkapitalavkastning (annualisert)

Kilde: Kvartalsrapporter

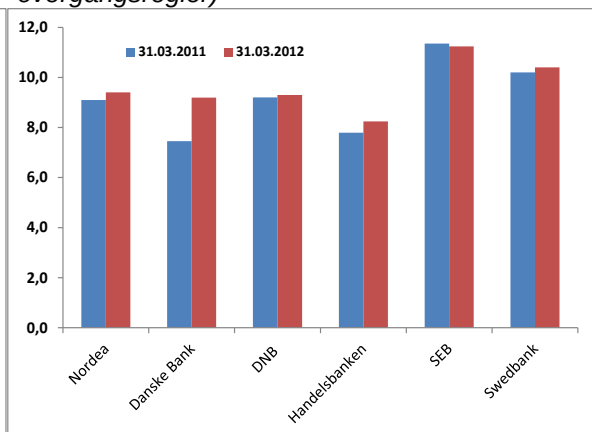
Konsernene med stor eksponering i Baltikum hadde store tap på utlån i 2009 og 2010. I 2011 var tapene betydelig lavere, og SEB og Swedbank tilbakeførte store beløp. I 1. kvartal 2012 var utlånstapene for flertallet av konsernene fortsatt lave. Danske Bank har imidlertid fremdeles betydelige utlånstap og i 1. kvartal var disse særlig relatert til utlån til næringseiendom i Irland og Nord-Irland, privatkunder i Irland og Danmark, samt shippingbransjen.

Figur 3.6 Tap på utlån i prosent av utlån (annualisert)

Kilde: Kvartalsrapporter

Figur 3.7 Ren kjernekapitaldekning* (med overgangsregler)

Kilde: Kvartalsrapporter.

* Kjernekapital fratrukket all hybridkapital

Av DNBs nedskrivninger på utlån og garantier på 784 mill. kroner i 1. kvartal 2012 var 19 prosent knyttet til virksomheten i tidligere DNB NORD.

For de fleste av konsernene har det vært små endringer i ren kjernekapitaldekning det siste året. Danske Banks rene kjernekapitaldekning viser imidlertid en markant økning etter at banken i april 2011 foretok en aksjeemisjon på om lag 20 mrd. DKK.

4 Banker

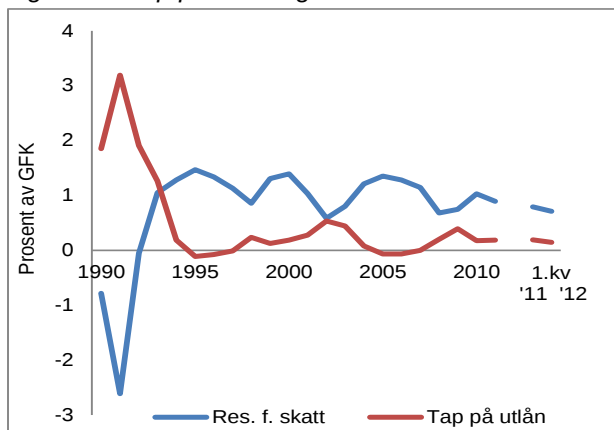
- Resultatforbedring fra underliggende drift
- Reduserte tap på utlån
- Utlånsveksten til personkunder stabilt høy

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige norske banker. For banker som er finanskonsern benyttes regnskapstall for bankkonsern, for øvrige banker benyttes morbanktall. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), eller utlån, er prosentsatsene annualisert.

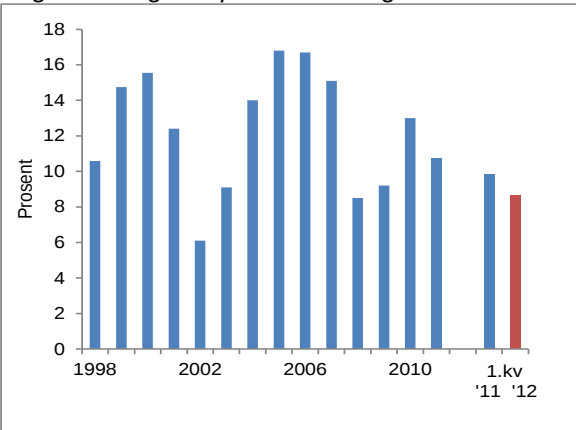
4.1 Resultatutvikling

Bankene viste en reduksjon i aggregert resultat i første kvartal sammenlignet med året før. Reduksjonen skyldtes i hovedsak reduserte kursgevinster på finansielle instrumenter. Tap på utlån viste en viss bedring i forhold til året før, mens øvrige resultatposter var nokså stabile.

Figur 4.1 Tap på utlån og resultat før skatt¹

Figur 4.2 Egenkapitalavkastning

Tabell 4.1 Resultat for samtlige norske banker

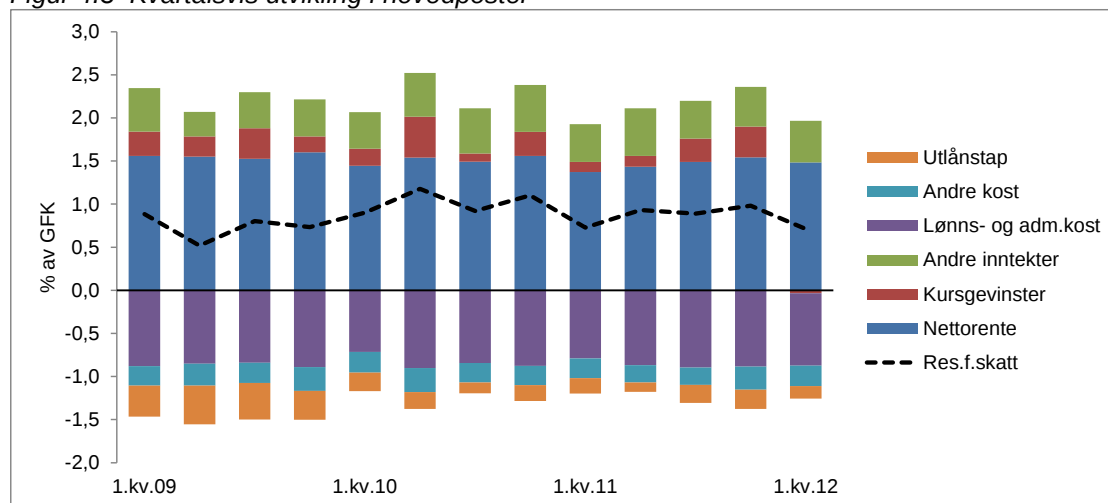
	1.kv.12		1.kv.11	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Netto renteinntekter	14 610	1,49	13 529	1,49
Andre inntekter	4 394	0,45	5 395	0,59
herav kursgev. fin.ei. vurdert til virk. verdi	-339	-0,03	1 190	0,13
Andre kostnader	10 597	1,08	9 990	1,10
herav lønn og personalkostnader	5 627	0,57	5 106	0,56
Resultat før tap på utlån	8 407	0,86	8 934	0,98
Bokførte tap på utlån	1 427	0,15	1 739	0,19
Gev/tap ikke-fin.ei /langsiktige verdip.	7	0,00	-2	0,00
Resultat før skatt	6 987	0,71	7 194	0,79
Skattekostnad	1 817	0,18	1 833	0,20
Resultat etter skatt	5 170	0,53	5 360	0,59
Egenkapitalavkastning	8,7		9,8	

Bankenes samlede resultat før skatt var på 7,0 mrd. kroner i første kvartal, en nedgang på 3 prosent fra året før. I forhold til GFK var nedgangen 0,08 prosentpoeng, til 0,71 prosent. Som følge av høyere egenkapital sank egenkapitalavkastningen noe mer, fra 9,8 til 8,7 prosent. Den viktigste enkeltfaktoren bak

¹ Tidsserier i kapittelet om banker viser utviklingen for morbanker, ikke bankkonsern, for perioden tom. 2008.

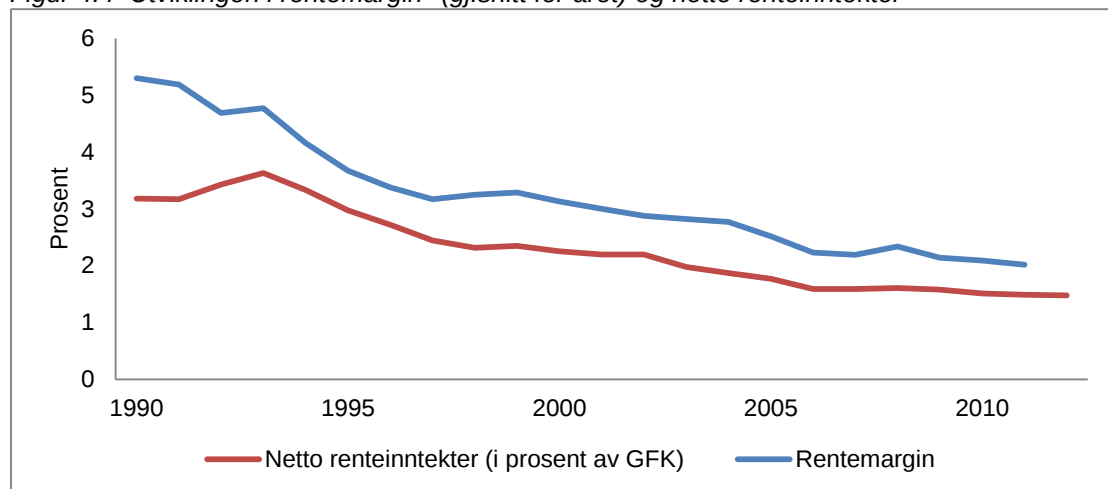
resultatnedgangen var kurstap på sikringsinstrumenter knyttet til langsiktige finansiering. Holdes denne effekten utenfor, var det en viss bedring i resultat sammenlignet med ett år tidligere.

Figur 4.3 Kvartalsvis utvikling i hovedposter

Bankenes netto renteinntekter økte med nær 8 prosent siste år, men var uendret sett i forhold til GFK. Bankene er fritatt for innbetaling til Bankenes Sikringsfond også i 2012. Bankenes finansieringskostnader er fortsatt økende ettersom innlån med lengre løpetid forfaller, og må refinansieres til høyere renter. Konkurransen om innskuddsmidler fra kunder er også sterk, noe som legger press på innskuddsmarginene.

Figur 4.4 Utviklingen i rentemargin* (gj.snitt for året) og netto renteinntekter

* Grunnet innføring av nye sektordefinisjoner er det ikke beregnet rentemargin for 1. kvartal 2012.

Andre inntekter, eksklusiv kursgevinster på finansielle instrumenter, var 13 prosent høyere enn ett år tidligere, hvor det særlig var økning i utbytte og andre driftsinntekter som bidro positivt. Netto provisjonsinntekter viste derimot bare en svak økning fra året før. Bankenes provisjonsinntekter fra lån overført til gruppeeide OMF-foretak, som ikke inngår i konserntallene, var betydelig lavere i år enn i fjor, på tross av økt volum av overførte lån, noe som illustrerer pressede marginer på de sikreste boliglånene.

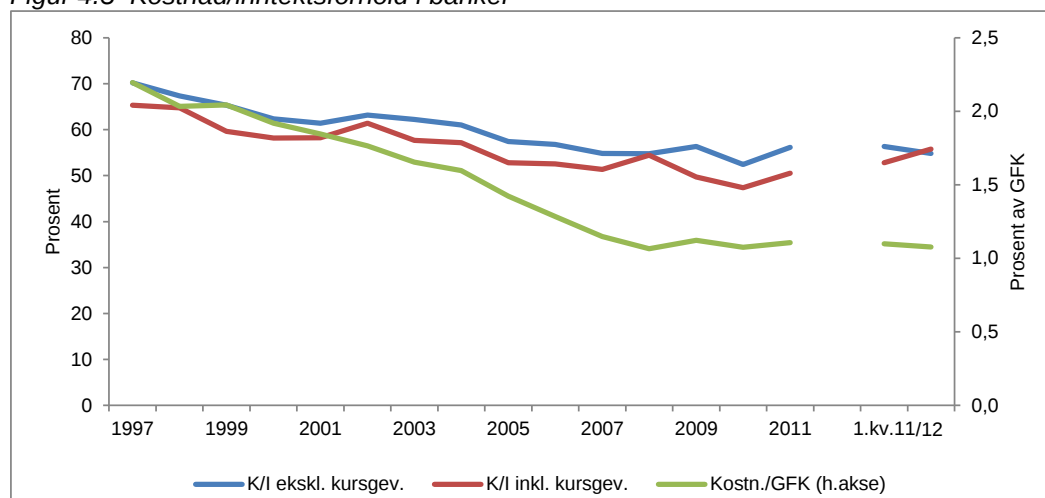
Bankene hadde netto kurstap på finansielle instrumenter i første kvartal, mot betydelige netto gevinster ett år tidligere. Kursgevinstene på aksjer ble redusert, mens gevinstene på sertifikater og obligasjoner økte betydelig. Hovedforklaringen på at finansielle instrumenter totalt ga netto kurstap var store tap på finansielle derivater. Den viktigste forklaringen på dette var kurstap på sikringsinstrumenter i forbindelse med langsiktig finansiering i valuta. Disse instrumentene vurderes til virkelig verdi, som kan gi betydelige resultateffekter fra

kvartal til kvartal. I tider med uro i valutamarkedet vil disse avtalene gi regnskapsmessig gevinst, mens mer stabile perioder vil gi motsatt effekt. Eventuelle verdiendringer vil også reverseres innen utløpet av sikringsperioden.

Driftskostnadene var 6 prosent høyere enn året før, men gikk svakt ned relativt til forvaltningskapitalen. Det var særlig sterk vekst i kostnader til lønn, pensjoner mv, med 10 prosent, mens generelle administrasjonskostnader gikk svakt ned fra året før. Bankenes samlede kostnad/inntektsforhold (ekskl. kursgevinster på finansielle instrumenter) gikk ned med halvannet prosentpoeng, til 54,8 prosent.

Norske banker har over lang tid redusert kostnadsnivået, både i forhold til inntekter og i forhold til forvaltningskapitalen, jf. figuren under. Den markerte reduksjon i kostnad/inntektsforholdet fra 2009 til 2010 (og påfølgende økning i 2011) må ses i sammenheng med regnskapsmessig positiv effekt av ny AFP-ordning i 2010, og gevinster på fusjonene mellom PBS og Nordito samme år.

Figur 4.5 Kostnad/inntektsforhold i banker

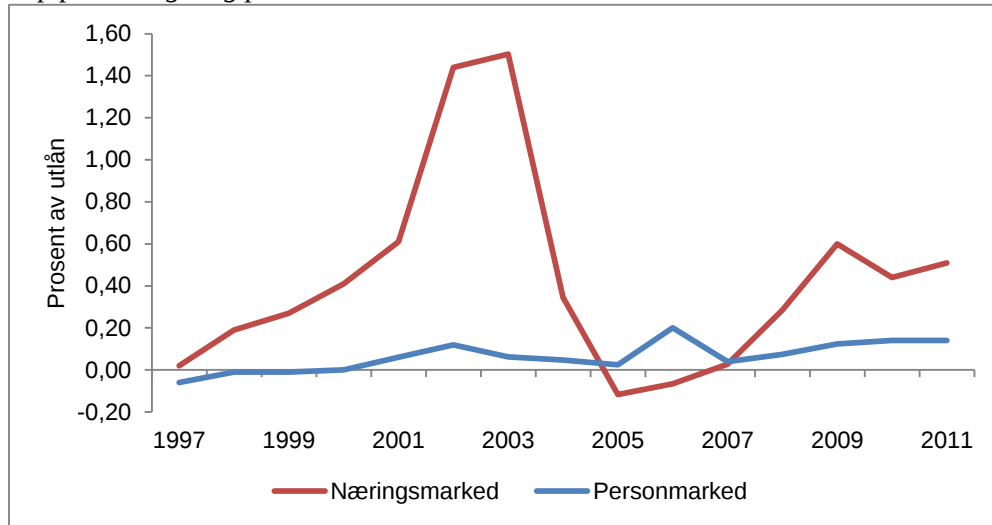

Bankenes tap på utlån var 18 prosent lavere enn året før, og tilsvarte 0,20 prosent av utlån.

Næringsfordelte tap på utlån i 2011

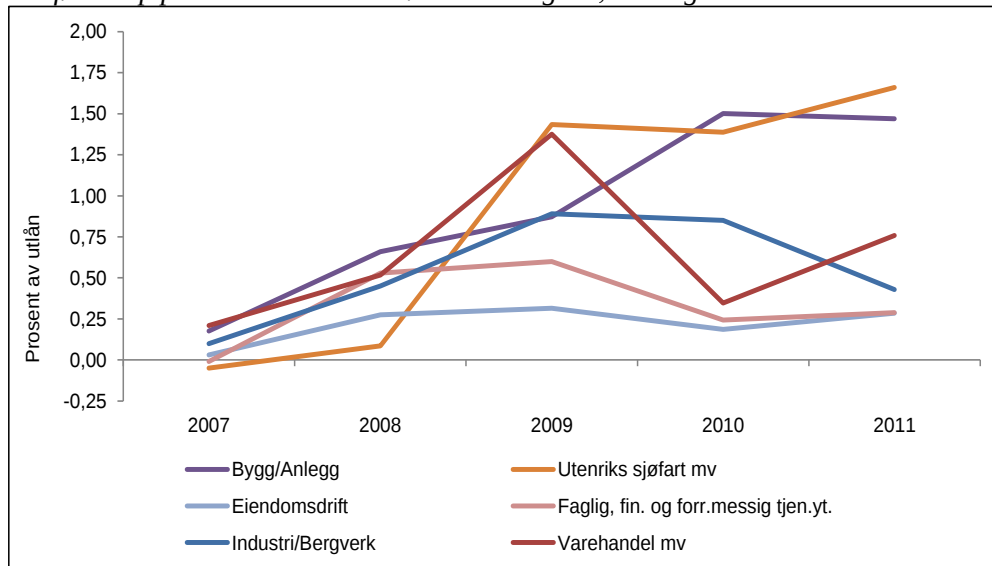
Bankene (morbanker) rapporterer næringsfordeling av tap på utlån på årsbasis. I 2011 hadde de norske bankene (morbank) tap på næringslån svarende til 0,51 prosent av utlånsvolumet, mot 0,44 prosent ett år tidligere. Tapene på lån til personkunder utgjorde 0,14 prosent av utlånsvolumet. Det faktiske tapsnivået på totale lån til personkunder er betydelig lavere ettersom spesifiseringen av utlånstap kun gjøres for morbank. Inkluderes utlån ført i boligkredittforetakene² ville tapsnivået til personkunder vært om lag 0,07 prosent av utlån.

² Disse rapporterer ikke denne spesifiseringen av utlånstap, men de resultatfører tilnærmet null i utlånstap, og hoveddelen av utlånene er til personkunder

Tap på nærings- og personkunder

Norske banker har størst eksponering mot næringsen Eiendomsdrift, som utgjør i underkant av 40 prosent av totale næringslån. Tapene på utlån til næringsen var på nivå med de tre foregående årene, med i underkant av 0,3 prosent av utlån. Utlån til tjenesteytende næringer, herunder finansiell og forretningsmessig tjenesteyting, utgjorde nær 15 prosent av bankenes næringslån. Utlånstapene på næringsen var i underkant av 0,3 prosent etter en svak nedgang de siste to årene. Av næringer med betydelig utlånsvolum var det særlig høye tap for Utenriks sjøfart og rørtransport, med 1,7 prosent av utlånsmassen.

For norske banker, aggregert, var gjennomsnittlig utlånstap på næringslån (individuelt identifiserte tap) 0,4 prosent av næringsutlån for perioden 2007-2011. I figuren under vises årlige tap for de seks største næringene.

Bokførte tap på utlån til de seks største næringene, samtlige norske banker**Balanseutvikling**

Bankene hadde hatt en vekst i utlån på 6,3 prosent siste år. Inkluderes gruppeeide OMF-foretak i bankenes kundeutlån var veksten 7,9 prosent, mot 7,4 prosent ett kvartal tidligere.

Tabell 4.2 Balanseposter for samtlige norske banker

	31.03.12	31.03.11	
	Mill.kr.	Mill.kr.	vekst i %
Forvaltningskapital	4 027 386	3 646 135	10,5
Brutto utlån til kunder	2 866 394	2 696 047	6,3
..herav brutto utlån vurdert til amortisert kost	2 696 778	2 530 570	6,6
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	21 979	23 589	-6,8
herav individ. tapsnedskr.	14 946	16 833	-11,2
herav gruppenedskrivning	7 033	6 756	4,1
..herav brutto utlån vurdert til virkelig verdi	169 616	165 476	2,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	712 909	744 185	-4,2
Innskudd fra kunder	1 716 070	1 561 761	9,9
Gjeld ved utst. av verdipapirer	1 154 809	930 667	24,1
Brutto misligholdte lån	51 805	46 243	12,0
Tapsnedskr. i % av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,8	0,9	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,3	0,3	
Brutto misligh. lån i % av totale brutto utlån	1,8	1,7	
Innskuddsdekning	59,9 %	57,9 %	

Vekstraten for utlån til personkunder har vært tilnærmet stabil det siste halvåret, og var 8,0 prosent ved utgangen av mars.

De tre siste kvartalene har bankene økt de gruppemessige nedskrivningene av utlån i beskjeden grad. Totale gruppenedskrivninger målt i forhold til utlånsvolum har vært tilnærmet stabile de siste fem kvartalene, og utgjorde 0,24 prosent av brutto utlån (vurdert til amortisert kost) ved utgangen av kvartalet.

Bankenes innskudd fra kunder økte med 9,9 prosent siste år, og med 4,3 prosent i første kvartal isolert. Det var god vekst i innskudd fra personkunder siste år, med 8,1 prosent.

Bankenes innskuddsdekning av kundeutlån økte med to prosentpoeng fra samme tidspunkt året før, til 59,9 prosent. Inkluderes lånene som ligger i deleide OMF-foretak, var innskuddsdekningen 56,1 prosent etter en økning på ett prosentpoeng fra året før.

Ved utgangen av kvartalet rapporterte bankene et misligholdsnivå på 1,8 prosent av utlån, en økning på 0,1 prosentpoeng siden samme tidspunkt i fjor.

4.2 Likviditetsrisiko

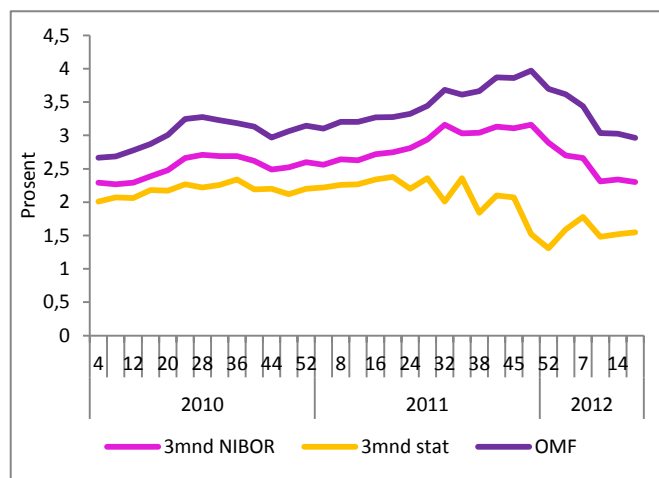
Siden nyttår har markedsforholdene i de internasjonale penge- og kredittmarkedene bedret seg sammenlignet med høsten 2011 og aktiviteten har tatt seg betydelig opp. Rentepåslaget, som økte betraktelig for løpetider over 1 år og gjorde det vanskelig å skaffe finansiering med lange løpetider høsten 2011, gikk ned gjennom hele første kvartal 2012. For europeiske banker har aktiviteten i hovedsak bedret seg i OMF-markedet. Det er fortsatt vanskelig for mange banker å gjøre utstedelser av seniorobligasjoner, men banker som vurderes som solide har også gjort utstedelser i dette markedet. Markedene for kort likviditet har fungert godt hittil i år og også gjennom høsten 2011. I april tiltok uroen i de internasjonale markedene noe, men dette har ikke påvirket de norske bankene.

Aktiviteten i det norske kapitalmarkedet har også tatt seg opp etter nyttår, men det norske markedet har heller ikke hatt de samme utslag med reduserte volum, som man har sett internasjonalt. I første kvartal 2012 lå emisjonsvolumet for utstedelser av bankobligasjoner og OMF for norske banker og kredittforetak på et noe høyere nivå enn samme periode i 2011. Emisjonsaktiviteten hittil i år bekrefter at tilgangen på langsiktig finansiering er bedret for de norske bankene.

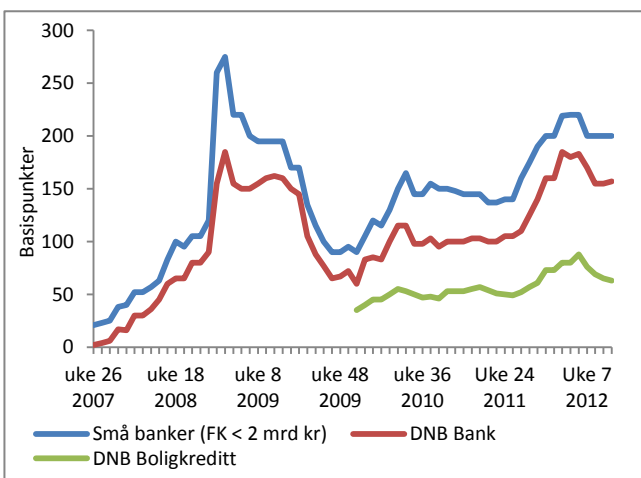
Usikkerheten i de internasjonale penge- og kredittmarkedene høsten 2011 førte igjen til at bankene ble mer restriktive med å låne til hverandre. For å motvirke denne effekten har ESB økt både volumet og løpetiden på finansieringen den tilbyr bankene. I desember 2011 og februar i år fikk bankene for muligheten til å ta treårslån (LTRO) fra ESB. 800 banker lånte da til sammen 530 mrd. EUR. I Norge har interbankmarkedet fungert tilfredsstillende uten oppsamling av innskudd i Norges Bank.

Prisene på norske seniorobligasjoner har gått ned med om lag 20 bp siden nyttår, mens prisene på OMF har falt med om lag 15 bp. Økningen i påslagene gjennom høsten 2011 kom i større grad på seniorobligasjoner enn OMF. Prisnivåene viser tydelig at det er fordelaktig for bankene å benytte boligkredittforetakene til lang finansiering. Per 2. mai 2012 var 5-års obligasjonene til små og store banker priset til henholdsvis om lag 200 og 160 bp over Nibor, mens for OMF var prisen om lag 65 bp over Nibor.

Figur 4.6 3-mnd NIBOR og stat, DNB Markets indikative priser 5 år OMF

Figur 4.7 DNB Markets indikative priser seniorobl. og OMF målt mot 3m-NIBOR, 5 år

Bankenes finansiering består i hovedsak av innskudd fra kunder og innlån i penge- og verdipapirmarkedene. Det er størst andel markedsfinansiering i de store bankene og det er hovedsakelig de største bankene som finansierer seg i utlandet. Bankenes gjeld i verdipapirer (hovedsakelig i obligasjoner og sertifikater) og til kredittinstitusjoner utgjorde 1 418 mrd. kroner (morbank) ved utgangen av 1. kvartal 2012, hvorav gjeld til utlandet utgjorde 848 mrd. kroner. Bankenes innlån fra norske motparter økte det siste kvartalet med 150 mrd. kroner, mens utenlandsgjeld gikk svakt ned.

OMF er en viktig finansieringskilde for norske banker, og er en betydelig billigere form for finansiering enn øvrige obligasjonslån. Ved utgangen av kvartalet var det utstedt OMF for om lag 690 mrd. kroner, hvorav OMF for om lag 151 mrd. kroner fortsatt inngår i bytteordningen.

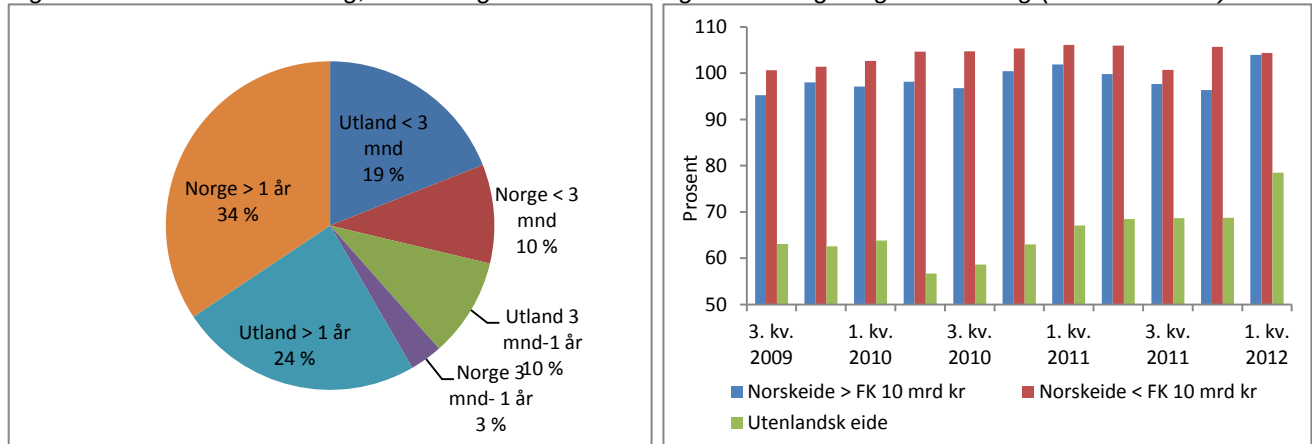
Det er hovedsakelig de største bankene som har kortsiktig finansiering (under 3 mnd.) i penge- og verdipapirmarkedene, hoveddelen av dette er gjeld til utlandet. Ved utgangen av 1. kvartal hadde bankene nærmere 500 mrd. kroner i refinansieringsbehov innen 3 mnd. (inkl. over natten innskudd), størstedelen er i sertifikatlån til utlandet og innskudd fra utenlandske kredittinstitusjoner. Siden forrige kvartal har denne gjelden økt noe.

Finanstilsynet beregner kvartalsvis likviditetsindikator 1 og 2 på konsolidert nivå, som viser finansiering med løpetid over henholdsvis 1 år og 1 måned³. I de konsoliderte likviditetsindikatorene er det bl.a. tatt høyde for bankenes eierandeler i OMF-foretak og i andre banker. Langsiktig markedsfinansiering inngår i likviditetsindikator 1 og for de største bankene falt indikatoren noe gjennom 2011, noe som kan knyttes til den dårlige tilgangen på lang finansiering i verdipapirmarkedene. Ved utgangen av 1. kvartal hadde imidlertid

³ Def. i Finanstilsynets Likviditetsmodul som finansiering med løpetid over ett år og en måned (herunder kundeinnskudd, obligasjonslån, gjeld til kredittinstitusjoner, ansvarlig lånekapital og EK) i prosent av illikvide eiendeler.

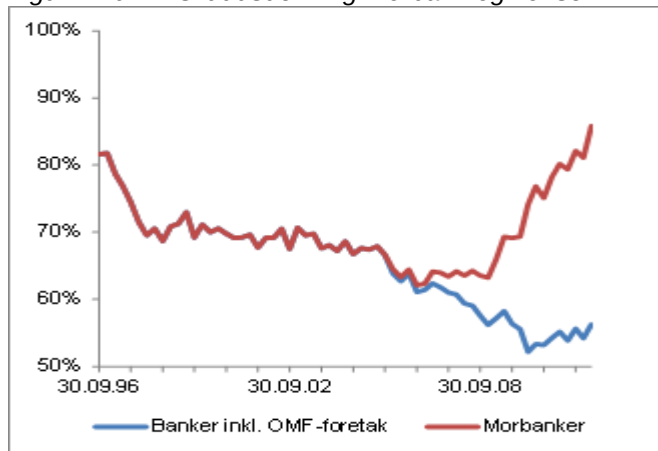
andelen finansiering med løpetid over 1 måned og 1 år økt igjen. Likviditetsindikator 1 for bankene samlet var 99 prosent og likviditetsindikator 2 var 110 prosent på konsolidert nivå.

Figur 4.8 Markedsfinansiering, banker og OMF-foretak Figur 4.9 Langsiktig finansiering (likv indikator 1)

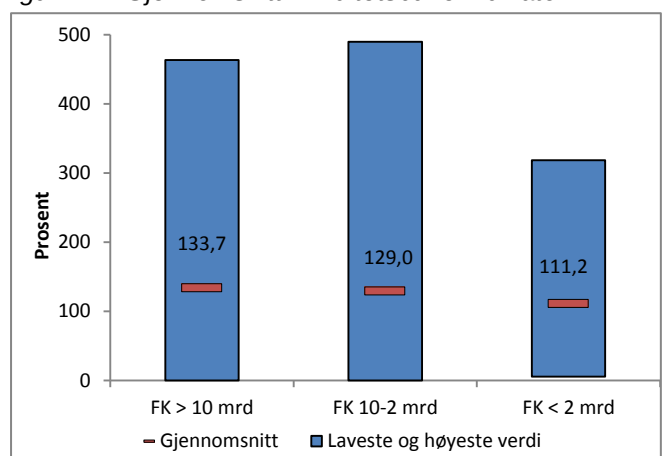

Bankenes innskudd fra kunder utgjorde 1 716 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal 2012, en økning på om lag 10 prosent det siste året. Hoveddelen av økningen kommer fra bedriftsmarkedet. Overføringer av utlån fra bankene til boligkredittforetakene gir utslag i en høy innskuddsdekning for bankene isolert. Innskuddsdekningen⁴ utgjorde for bankene (morbank) samlet sett 85 prosent ved utgangen av 1. kvartal, en økning på om lag 15 prosentpoeng siden utgangen av 2008. Innskudd fra kunder som andel av brutto utlån til kunder i banker inkl. OMF-foretakene utgjorde 56 prosent per 1. kvartal 2012.

Figur 4.10 Innskuddsdekning morbank og konsern

Figur 4.11 Gjennomsnitt likviditetsbufferindikator

Finanstilsynet har gjort gjeldende rapportering av Liquidity Coverage Ratio (LCR)⁵, som er en av to kvantitative likviditetsindikatorer som inngår i forslaget til CRD IV, for alle norske banker fra september 2011. LCR måler størrelsen på foretakets likvide aktiva i forhold til netto likviditetsutgang i en stressituasjon 30 dager frem i tid og er dermed et mål på bankenes likviditetsbuffer. Definisjonen av likvide aktiva i LCR er streng i Basel III og CRD IV. Det stilles samtidig krav til likviditet i markedene bl.a. til omsetning og til bredde og dybde i de markedene verdipapirene handles, samt krav om at de likvide aktiva er ratet av godkjent ratingbyrå.

For norske banker er det utfordrende å oppfylle kravet til LCR da Norge har et lavt nivå på sin statsgjeld (nivå 1-aktiva). Det er også lite omfang av andre rentepapirer utstedt av offentlig sektor, samt av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) og foretaksobligasjoner med tilfredsstillende rating (nivå 2-aktiva). Samtidig er krav til likviditet i markedene av vesentlig betydning.

⁴ Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til kunder.

⁵ Kommer som et minstekrav på 100 % fra 2015 i CRD IV.

Rapporteringen viser at LCR er på et lavt nivå for bankene i Norge og at hoveddelen av bankene ikke oppfyller det fremtidige kravet til 100 prosent. I tillegg til aktiva som inngår i LCR, bes bankene rapportere ytterligere likvide aktiva, dvs. øvrige OMF med lavere rating og egenutstedte papirer, samt andre papirer som er deponert (men ikke trukket på) og som er deponerbare i sentralbanker. Fra 4. kvartal 2011 inkluderes også rentefond. Basert på dette beregnes en utvidet likviditetsbufferindikator (LBI) som ligger på et høyere nivå enn LCR.

De 17 største norske bankene rapporterer i tillegg likviditetsindikatoren Net Stable Funding Ratio (NSFR)⁶ som måler bankene langsiktige og stabile finansiering som andel av nødvendig finansiering over en 1 års periode. Denne indikatoren har store likhetstrekk med likviditetsindikator 1, og viser samme nivå på NSFR for de fleste av bankene.

4.3 Soliditet

Samtlige norske banker tilfredsstilte minstekravet til kapitaldekning med god margin ved utgangen av 1. kvartal 2012. I vurderingen av bankenes soliditet er oppmerksomheten rettet mot ren kjernekapital. Ren kjernekapitaldekning er beregnet som kjernekapital, fratrukket all hybridkapital.

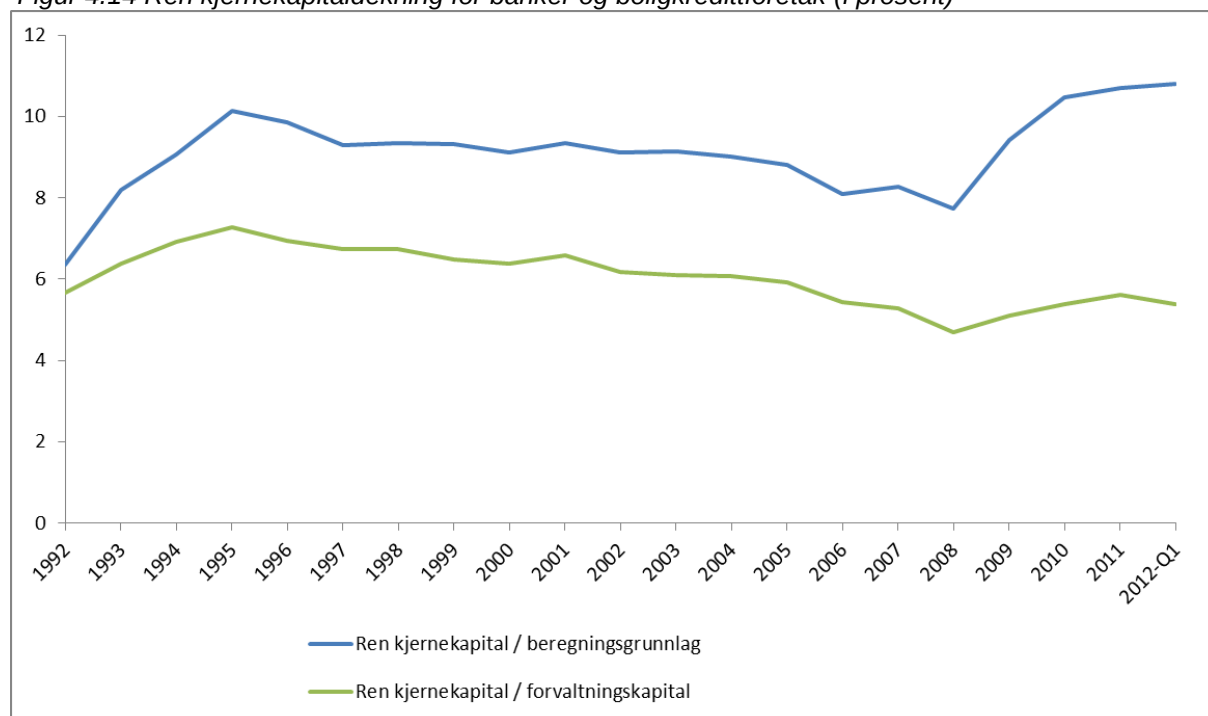
På bakgrunn av den statsfinansielle krisen i EU offentliggjorde EBA i 2011 en oppkapitaliseringsplan for de største europeiske bankene. Planen innebærer et midlertidig forhøyet krav til ren kjernekapitaldekning, hvor nivået på ren kjernekapital må utgjøre 9 prosent senest 30. juni 2012. Finanstilsynet la samtidig opp til at også norske banker og finansieringsforetak skal oppfylle målet om 9 prosent ren kjernekapitaldekning på konsolidert nivå på samme tidspunkt. Nivået skal beregnes etter gjeldende norske beregningsregler som forutsetter gulv for risikovektet beregningsgrunnlag.

I kvartalsberegning av soliditet gis kun mulighet for å medregne positivt resultat dersom det er revisorgodkjent. Resultatet må fratrekkes påregnelig skatt og utbytte for å inngå i beregningen av ren kjernekapital. Av de største bankene er det kun Sparebanken 1 SR-bank og Sparebank 1 Midt-Norge som inkluderer resultat.

Som følge av innhenting av kapital og tilbakeholdt overskudd ble soliditeten i norske banker styrket det siste året. Total kapitaldekning (morbank) var 14,0 prosent ved utgangen av første kvartal 2012, mot 13,6 ved årsskiftet. Norske bankers samlede rene kjernekapitaldekning (morbank) var 11,1 prosent ved utgangen av første kvartal, en økning på 0,1 prosentpoeng sammenlignet med ett kvartal tilbake.

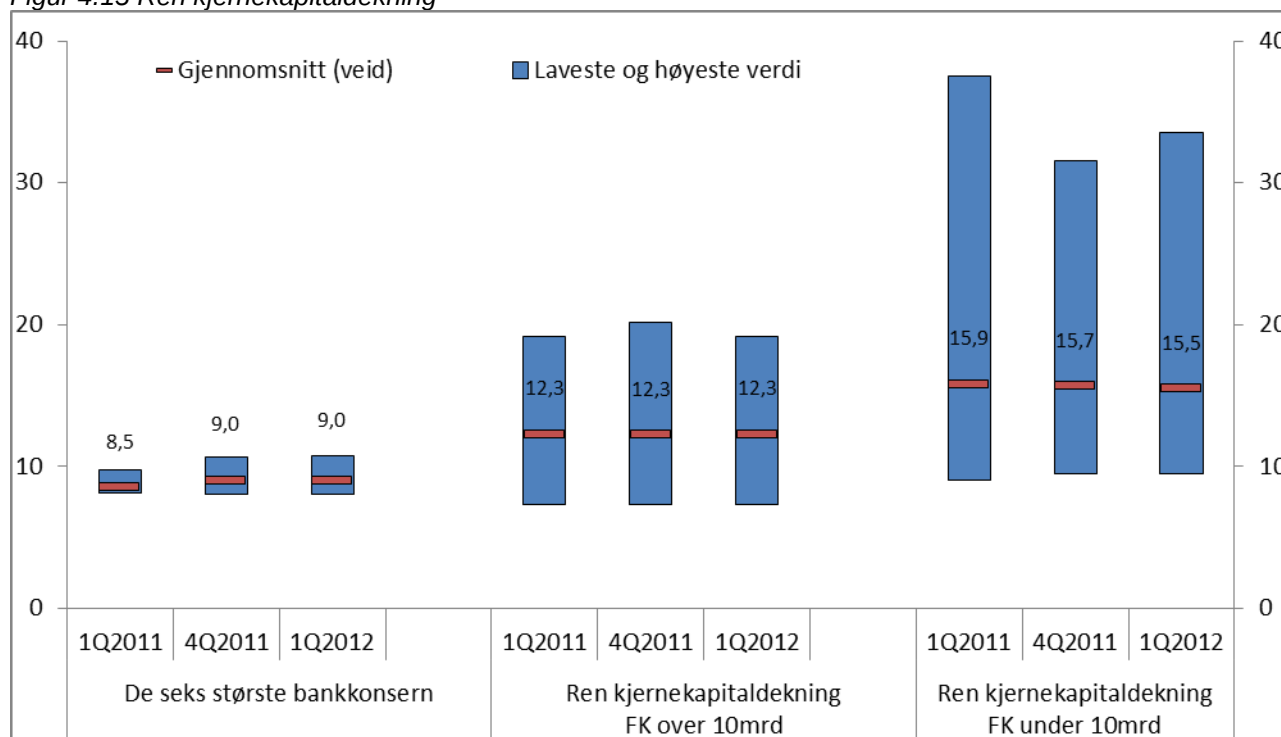
⁶ Kommer som et minstekrav på 100 % fra 2018 i CRD IV.

Figur 4.14 Ren kjernekapitaldekning for banker og boligkredittforetak (i prosent)

Tall for banker (morbank) og boligkredittforetak

Figur 4.15 Ren kjernekapitaldekning

Tall for øvrige banker er basert på morbanktall

5 Finansieringsforetak

5.1 Kredittforetak

- Resultatet i 1. kvartal sterkt påvirket av underskudd i DNB Boligkreditt
- Fortsatt høy utlånsvekst som følge av overføring av utlån fra banker til boligkredittforetak

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 27 kredittforetak. Eksportfinans inngår ikke i oversikten.

Resultat

Kredittforetakene fikk et negativt resultat i første kvartal. Dette skyldtes endringer i markedsverdien på basis-swapper i DNB Boligkreditt. For de øvrige selskapene var resultatet 0,7 mrd. kroner bedre enn i tilsvarende periode i fjor. I forhold til GFK var resultatforbedringen 0,25 prosentpoeng. Ingen andre kredittforetak hadde underskudd i første kvartal 2012.

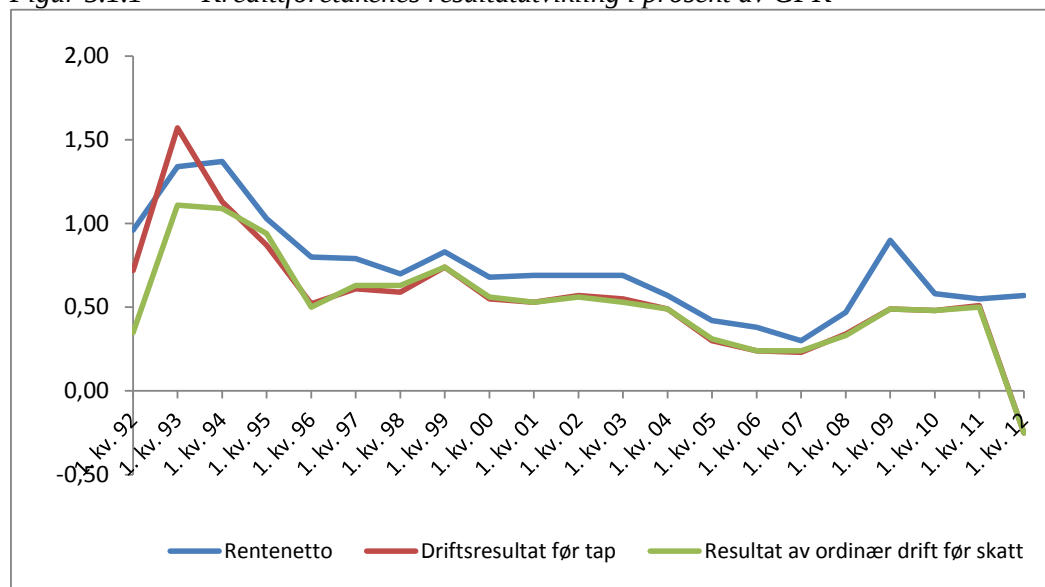
Kredittforetakene er i stor grad langsiktig finansiert gjennom OMF-markedet, som har fungert tilfredsstillende til tross for markedsuro. Prisen har imidlertid økt. For de største kredittforetakene er utviklingen i det internasjonale markedet en viktig faktor.

De bokførte tapene i kredittforetakene lå lavere enn på samme tid fjor.

Tabell 5.1.1 Resultatposter (uten Eksportfinans)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	1 923	0,57	1 527	0,55
Andre inntekter	-2 281	-0,68	406	0,15
herav kursgevinster	-2 286	-0,68	407	0,15
Andre kostnader	476	0,14	506	0,18
herav lønn og personalkostnader	47	0,01	43	0,02
Resultat før tap på utlån	-834	-0,25	1 427	0,51
Bokførte tap på utlån	7	0,00	42	0,01
Resultat før skatt	-841	-0,25	1 385	0,50
Skattekostnad	-236	-0,07	390	0,14
Resultat etter skatt	-605	-0,18	995	0,36
<i>Resultat etter skatt uten DNB Boligkreditt</i>	1 410	0,66	708	0,41
Egenkapitalavkastning	-5,1 %		10,0 %	

Figur 5.1.1 Kredittforetakenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Kredittforetakenes utlånsvekst påvirkes av overføringer fra banker til boligkredittforetak. Årsveksten var svakt høyere enn ved utgangen av 2011. Flere banker har klargjort ytterligere boliglån for overføring slik at de fortsatt vil kunne bruke OMF-markedet som en gunstig finansieringskilde. Dette gjelder også for utlån med sikkerhet i næringsseidendom som bankene i liten grad har overført til nå.

Misligholdet er fortsatt lavt, målt i forhold til totale utlån. Ren kjernekapitaldekning lå på samme nivå som for ett år siden.

Tabell 5.1.2 Balanseposter (uten Eksportfinans)

	31.03.2012	31.03.2011	vekst i %
	Mill. kr	Mill. kr	
Forvaltningskapital	1 386 352	1 145 243	21,1
Brutto utlån til kunder	1 171 691	976 345	20,0
herav utlån vurdert til amortisert kost	990 761	826 274	19,9
herav utlån vurdert til virkelig verdi	180 930	150 072	20,6
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	261	361	-27,7
herav individuelle tapsnedskrivninger	77	128	-39,5
herav gruppenedskrivninger	183	233	-21,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	168 785	150 700	12,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 109 740	909 743	22,0
Brutto misligholdte lån, 30 dager	3 549	3 399	4,4
Tapsnedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,0	0,0	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,0	0,0	
Brutto misligholdte lån i % av brutto utlån til kunder	0,3	0,3	
Ren kjernekapitaldekning	10,4 %	10,4 %	
Kjernekapitaldekning	10,6 %	10,6 %	
Kapitaldekning	11,7 %	11,7 %	

5.2 Finansieringsselskaper

- Nedgang i nettorenten som følge av økte fundingkostnader
- Lavere utlånstap enn på samme tid i fjor
- Noe økende utlånsvekst, mer moderat når det gjelder forbrukslån

Finansieringsselskapenes hovedområder er leasing og bilfinansiering samt kortbaserte utlån og forbruksfinansiering. Markedet er bredt sammensatt, og det er store variasjoner mellom selskaper når det gjelder resultat- og balanseutvikling. Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 24 norske finansieringsselskaper. OBOS og noen mindre selskaper inngår ikke i tallene. Forbrukslån gis en egen omtale. I tillegg gis det en tabellmessig oversikt over utviklingen i selskaper med leasing/bilfinansiering som kjerneområde.

Resultat

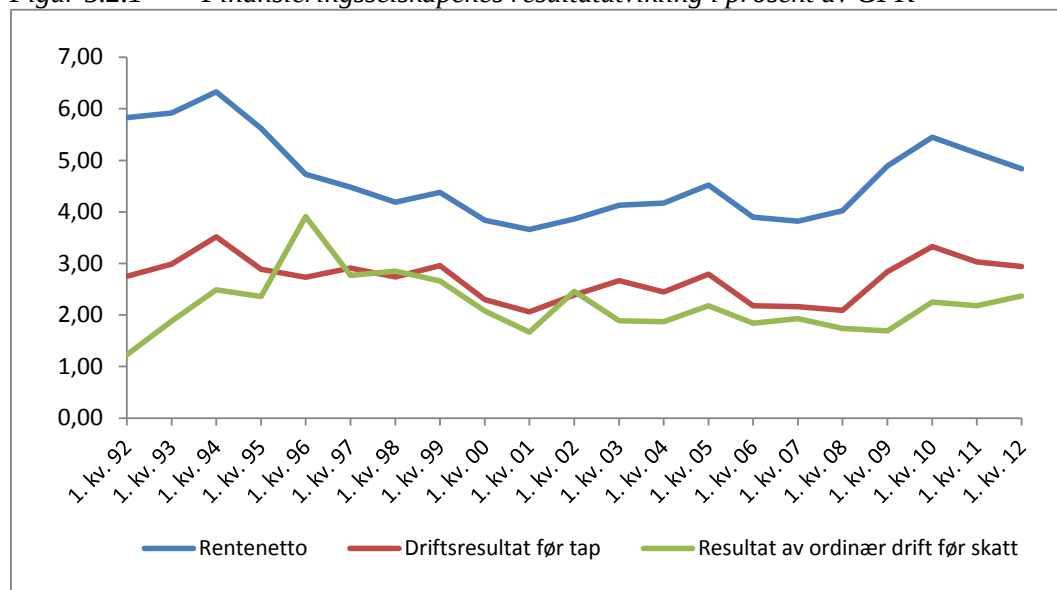
Resultat før skatt økte med 15 prosent sammenlignet med første kvartal i fjor. Målt i forhold til GFK var resultatet 0,19 prosentpoeng høyere. Egenkapitalavkastningen økte med 0,3 prosentpoeng til 13,8 prosent.

Netto renteinntekter falt med 0,30 prosentpoeng, målt i forhold til GFK. Finansieringsselskapene finansieres i hovedsak kortsiktig fra morselskap. Den generelle økning i finansinstitusjonenes fundingkostnader som følge av usikkerheten i finansmarkedene, påvirker også finansieringsselskapenes innlånskostnader. Dette har gitt dyrere refinansiering av innlån som gjennomgående har medført høyere fundingkostnader for selskapene. Utlånstapene var klart lavere enn i første kvartal i fjor. To finansieringsselskaper hadde underskudd i første kvartal 2012.

Tabell 5.2.1 Resultatposter

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	1 005	4,84	1 005	5,14
Andre inntekter	131	0,63	123	0,63
herav kursgevinster	1	0,01	2	0,01
Andre kostnader	526	2,53	534	2,73
herav lønn og personalkostnader	221	1,06	221	1,13
Resultat før tap på utlån	610	2,94	593	3,03
Bokførte tap på utlån	118	0,57	166	0,85
Resultat før skatt	492	2,37	427	2,18
Skattekostnad	149	0,72	123	0,63
Resultat etter skatt	343	1,65	304	1,55
Egenkapitalavkastning	13,8 %		13,5 %	

Figur 5.2.1 Finansieringsselskapenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Brutto utlån til kunder har økt med 8,8 prosent det siste året. Tolv månedersveksten var svakt høyere enn ved utgangen av 2011. Brutto misligholdte lån utgjorde 4,5 prosent av utlånene, mot 6,0 prosent for ett år siden. Utviklingen i mislighold varierer en del mellom de ulike selskapene. Misligholdte lån målt i forhold til utlån, ligger nivåmessig høyere enn i bankene. Det har vært en reduksjon i individuelle tapsnedskrivninger det siste året. Ren kjernekapitaldekning var 16,5 prosent, 0,4 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av første kvartal i fjor.

Tabell 5.2.2 Balanseposter

	31.03.2012	31.03.2011	vekst i %
	Mill. kr	Mill. kr	
Forvaltningskapital	84 991	78 254	8,6
Brutto utlån til kunder	80 074	73 579	8,8
herav utlån vurdert til amortisert kost	79 643	73 472	8,4
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	1 129	1 278	-11,7
herav individuelle tapsnedskrivninger	905	1 083	-16,5
herav gruppenedskrivninger	224	195	14,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	68 777	62 720	9,7
Brutto misligholdte lån, 30 dager	3 600	4 415	-18,5
Tapsnedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	1,4	1,7	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,3	0,3	
Brutto misligholdte lån i % av brutto utlån til kunder	4,5	6,0	
Ren kjernekapitaldekning	16,5 %	16,9 %	
Kjernekapitaldekning	16,5 %	16,9 %	
Kapitaldekning	17,2 %	17,6 %	

Forbrukslån

Både finansieringsselskaper og banker yter forbrukslån uten sikkerhet. Forbrukslån omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån. Utvalget består av 20 selskaper, 9 finansieringsselskaper og 11 banker. Både norske selskaper og utenlandske filialer inngår. Selskapene tilbyr ulike produkter, blant annet kredittkort med varierende kredittrammer, samt lån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 400 000 kroner. Den effektive renten på disse lånene er gjennomgående høy, men og vil variere avhengig av lånebeløp og nedbetalingstid. Det er strenge kredittvurderinger knyttet til forbrukslån, og selskapene avslår om lag 40-90 prosent av søknadene.

Tabell 5.2.3 Utviklingen i forbrukslån i et utvalg selskaper

	2007	2008	2009	2010	2011	1.kv. 2012
Forbrukslån (mill. kr)	36 925	43 352	43 936	48 913	51 417	53 130
Vekst % (12 mnd.)	18,9	17,4	1,4	3,0*	5,1	6,4
Bokførte tap (mill. kr)	339	953	1 371	1 311	795	161
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	0,9	2,2	3,1	2,7	1,5	1,2
Nettorente i % av GFK (annualisert)	9,8	8,8	11,8	12,0	11,5	11,6
Resultat ord. drift i % av GFK (annualisert)	5,5	3,3	5,4	5,7	6,2	7,1
Brutto misligholdte lån, 90 dg (mill. kr)	1 823	2 809	2 696	2 895	2 788	2 713
Brutto mislighold i % av forbrukslån	5,0	6,5	6,1	5,9	5,4	5,1
Brutto misligholdte lån, 30 dg (mill. kr)				4 895	4 549	4 363
Brutto mislighold i % av forbrukslån				10,0	8,8	8,2

*Vekstraten er beregnet på grunnlag av et utvalg på 15 selskaper.

Det var en kraftig stagnasjon i utlånsveksten mot slutten av 2009, og veksten lå lavt også i 2010. Utlånsveksten har vært stigende det siste året, men lavere enn for finansieringsselskaper og banker generelt. Resultat av ordinær drift i første kvartal 2012 var bedre enn i 2011, målt i prosent av GFK. Netto renteinntekter ligger på et stabilt høyt nivå, noe som indikerer at selskapene priser risikoen knyttet til forbrukslån høyt. Bokførte tap i 2011 var klart lavere enn foregående år, mens nivået er ytterligere redusert i første kvartal 2012. Nivået på bokførte tap og misligholdte lån knyttet til forbrukslån ligger høyere enn for banker og finansieringsselskaper generelt.

Leasing og bilfinansiering*Tabell 5.2.4 Resultatposter (14 norske selskaper)*

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	570	3,13	574	3,41
Andre inntekter	103	0,57	86	0,51
herav kursgevinster	2	0,01	2	0,01
Andre kostnader	292	1,61	278	1,65
herav lønn og personalkostnader	165	0,91	156	0,93
Resultat før tap på utlån	381	2,09	382	2,27
Bokførte tap på utlån	71	0,39	116	0,69
Resultat før skatt	310	1,71	266	1,58
Skattekostnad	94	0,52	75	0,45
Resultat etter skatt	216	1,19	191	1,13

Tabell 5.2.5 Balanseposter (14 norske selskaper)

	31.03.2012	31.03.2011	vekst i %
	Mill. kr	Mill. kr	
Forvaltningskapital	73 782	67 672	9,0
Brutto utlån til kunder	69 970	64 049	9,2
herav leasing	47 619	44 819	6,2
Leasing totalt i norske selskaper *	78 620	73 940	6,3
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	696	816	-14,7
herav individuelle tapsnedskrivninger	541	691	-21,6
herav gruppenedskrivninger	155	125	23,6
Gjeld til kredittinstitusjoner	61 335	55 366	10,8
Brutto misligholdte lån, 30 dager	2 868	3 589	-20,1
Tapsnedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	1,0	1,3	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,2	0,2	
Brutto misligholdte lån i % av brutto utlån til kunder	4,1	5,6	

*omfatter 18 norske selskaper (14 finansieringsselskaper og 4 banker)

6 Livsforsikringsselskaper

- Oppgang i aksjemarkedene bidro positivt til resultatene i livselskapene i 1. kvartal 2012
- Styrket bufferkapital i 1. kvartal, hovedsakelig som følge av delårsresultater og økt kursreguleringsfond
- Underliggende risiko i livselskapene høy og utfordringene store

De 12 livselskapene i det norske livsforsikringsmarkedet hadde en samlet forvaltningskapital på 949 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal 2012, hvorav de tre største livselskapene, DNB Livsforsikring, Storebrand og KLP, hadde en samlet markedsandel på 82 prosent (målt i forvaltningskapital). Tabeller med nøkkeltall for enkeltelskaper ligger bakerst i kapittelet.

Resultat

Livselskapene hadde et resultat før skatt på 1,2 mrd. kroner i 1. kvartal 2012 (0,5 prosent av GFK), mot 1,5 mrd. kroner (0,7 prosent av GFK) i 1. kvartal 2011. Verdijustert resultat, som inkluderer verdiendringer på investeringene, men uten avsetninger til kursreguleringsfondet, var 9,6 mrd. kroner (4,2 prosent av GFK), mot 0,1 mrd. kroner (0,1 prosent av GFK) i 1. kvartal 2011. Resultatene er etter foreløpig tildeling til kunder, som til sammen utgjorde 2,1 mrd. kroner (0,9 prosent av GFK). Det er kun avsetninger til rentegarantien som resultatføres hvert kvartal. Øvrig tildeling til kunder i kvartalet er betinget tildeling. Endelig tilordning av midler til forsikringskontraktene foretas ved årsslutt. De fleste livselskapene har i 1. kvartal avsatt midler til oppreservering for langt liv.

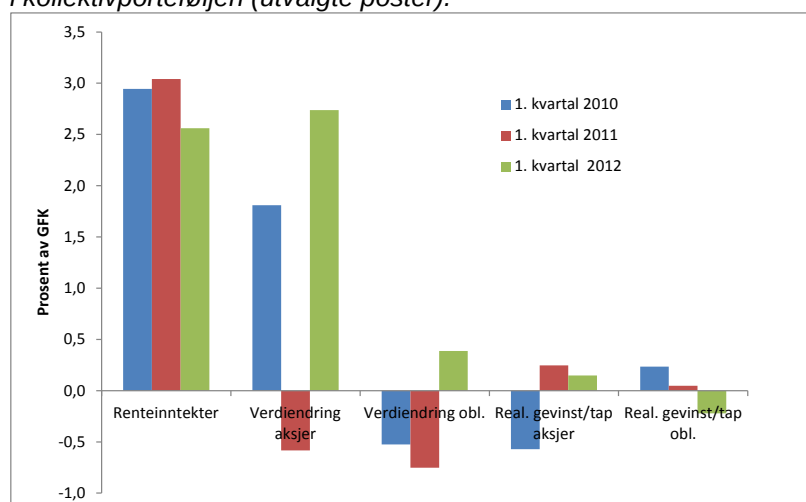
Premieinntektene utgjorde 28,2 mrd. kroner (12,2 prosent av GFK), mot 26,9 mrd. kroner (12,5 prosent av GFK) i 1. kvartal 2011. Erstatningene utgjorde 15,2 mrd. kroner (6,6 prosent av GFK), mot 16,4 mrd. kroner (7,6 prosent av GFK) i samme periode i fjor.

Livselskapene hadde en betydelig økning i inntekter fra finansielle eiendeler i 1. kvartal i år sammenlignet med samme periode i fjor. Bedringen skriver seg i hovedsak fra en betydelig verdiøkning på aksjeporteføljen, men også noe verdiøkning på obligasjoner. Livselskapene hadde lavere realiserte gevinster i 1. kvartal 2012 enn i samme periode i fjor. Det skyldes i hovedsak svært høye realiserte gevinster på derivater i 1. kvartal 2011. Renteinntektene er sammenlignet med øvrige finansinntekstposter relativt stabile inntekter, og bidrar positivt til finansinntektene. Renteinntektene var imidlertid noe lavere i 1. kvartal i år sammenlignet med samme periode i fjor, noe som i hovedsak skyldes fall i renten på statspapirer. Samtidig bidrar rentenedgangen til verdiøkning på obligasjonsporteføljen.

Tabell 6.1 Utvalgte resultatposter

RESULTATER	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr.	% av GFK	Mill. kr.	% av GFK
Premieinntekter	28 236	12,22	26 928	12,45
herav overføringer av premieres. mv. fra andre	4 811	2,08	6 663	3,08
Netto inntekter fra finansielle eiendeler i kollektivporteføljen	16 946	7,34	9 403	4,35
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	5 916	2,56	6 578	3,04
herav gevinster ved realisasjon	1 461	0,63	3 753	1,73
herav verdiendringer	8 100	3,51	-2 834	-1,31
Erstatninger	-15 232	-6,59	-16 419	-7,59
herav overføring av premiereserve mv. til andre	-4 093	-1,77	-6 233	-2,88
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-22 452	-9,72	-9 781	-4,52
herav endring i kursreguleringsfond	-8 380	-3,63	1 309	0,61
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-2 072	-0,90	-4 817	-2,23
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-1 478	-0,64	-1 420	-0,66
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	580	0,25	869	0,40
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	630	0,07	587	0,27
Resultat før skatt	1 212	0,52	1 464	0,68
Endring i kursreguleringsfondet	8 380	3,63	-1 309	-0,61
Verdijustert resultat før skatt	9 592	4,15	155	0,07
Totalresultat (etter skatt og inkl. andre resultatkomponenter)	1 167	0,51	1 603	0,74

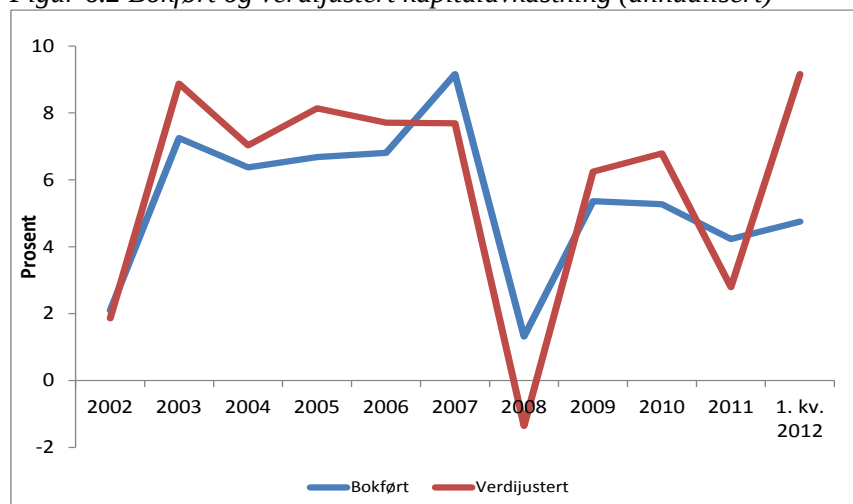
Figur 6.1 Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen (utvalgte poster).

Kapitalavkastning i kollektivporteføljen

Som følge av oppgangen i aksjemarkedene i 1. kvartal hadde livselskapene en bedring i verdijustert kapitalavkastning, med 2,3 prosent, mot 1,3 prosent i 1. kvartal 2011. Annualisert verdijustert kapitalavkastning var 9,2 prosent, mens den i hele 2011 var 2,8 prosent. Bokført kapitalavkastning var noe lavere i 1. kvartal i år (1,2 prosent) enn i samme periode i fjor (1,5 prosent), bl.a. som følge av lavere realiserte gevinster og lavere renteinntekter.

Figur 6.2 Bokført og verdijustert kapitalavkastning (annualisert)

Balanse

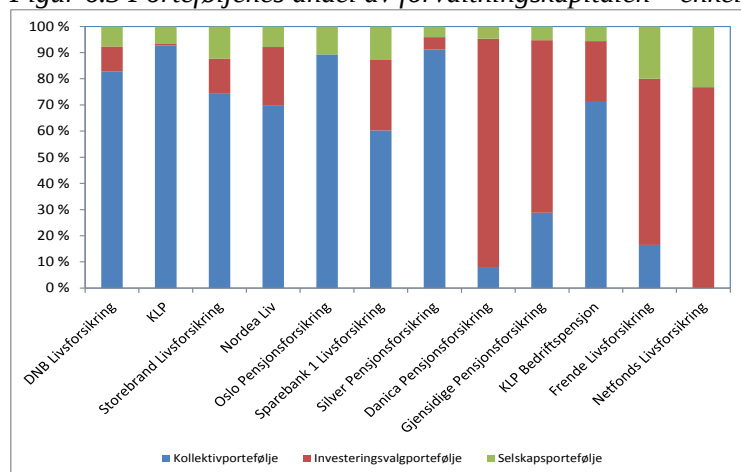
Tabell 6.2 Utvalgte balanseposter. Mill. kroner og andel av forvaltningskapital.

BALANSE	31.03.2012		31.12.2011		31.03.2011	
	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK
Bygninger og faste eiendommer*	119 156	13	118 172	13	111 169	13
Finansielle eiendeler til amortisert kost	321 827	34	301 341	33	281 091	34
herav investeringer som holdes til forfall	151 946	16	141 234	16	138 043	16
herav utlån og fordringer	157 392	17	147 923	16	131 814	17
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	474 225	50	447 304	49	467 194	50
herav aksjer og andeler	156 605	16	142 281	16	179 832	16
herav obligasjoner og sertifikater	274 367	29	274 457	30	241 444	29
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	949 414	100	903 797	100	890 867	100
herav eiendeler i selskapsporteføljen	83 289	9	79 893	9	75 054	9
herav investeringer i kollektivporteføljen	772 445	81	738 319	82	734 688	81
herav investeringer i investeringsvalgporteføljen	93 679	10	85 568	9	81 124	10
Kursreguleringsfond	15 336	2	7 015	1	15 089	2
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	755 035	80	731 565	81	718 657	80
Tilleggsavsetninger - kollektivporteføljen	25 202	3	25 301	3	22 553	3
Ansvarlig kapital	64 055	7	63 750	7	59 731	7

*Inkludert investeringer i eiendomsdatterselskaper

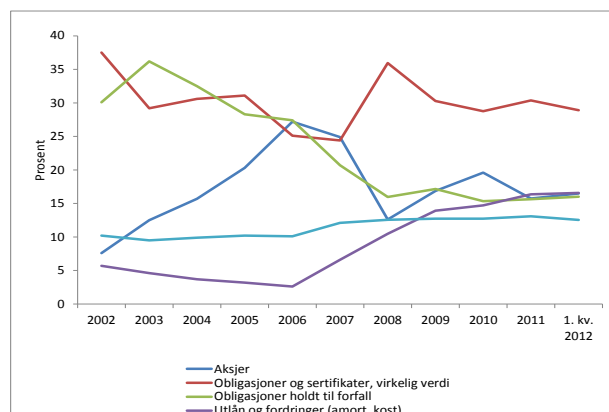
Livselskapenes balanse økte med fem prosent i 1. kvartal 2012 til 949 mrd. kroner. Kollektivporteføljen (i hovedsak ytelsespensjon og fripoliser) utgjør hoveddelen av forvaltningskapitalen med 81 prosent, mens selskapsporteføljen (dvs. eiermidler) og investeringsvalgporteføljen utgjorde hhv. 10 og 9 prosent. Flere av de mindre livselskapene har hoveddelen av sin aktivitet innen livsforsikring med investeringsvalg.

Figur 6.3 Porteføljenes andel av forvaltningskapitalen – enkeltelskaper

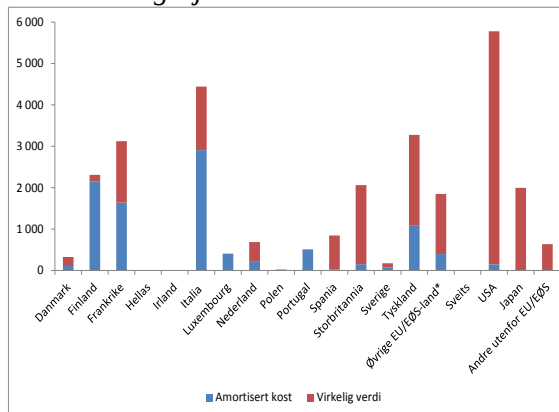
Aksjer utgjorde 13 prosent av kollektivporteføljen ved utgangen av 1. kvartal 2012. Det er den samme andelen som ved utgangen av 2011. Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi utgjorde 27 prosent av kollektivporteføljen, en nedgang på 2 prosentpoeng det siste kvartalet. Hold til forfall obligasjoner og utlån og fordringer til amortisert kost utgjorde 20 prosent hver av investeringene i kollektivporteføljen.

Figur 6.4 Utviklingen i utvalgte balanseposter. Andel av FK*

*For å se utviklingen i balanseposter over lengre tid benyttes andel av FK og ikke kollektivporteføljen..

Figur 6.5 Investeringer i utenlandske statsobligasjoner. Mrd. kroner.

Utenlandske statsobligasjoner utgjorde 28 mrd. kroner, en nedgang på 4 mrd. kroner siden utgangen av 2011. Dette utgjorde ca. 6 prosent av livsselskapenes samlede obligasjonsportefølje.

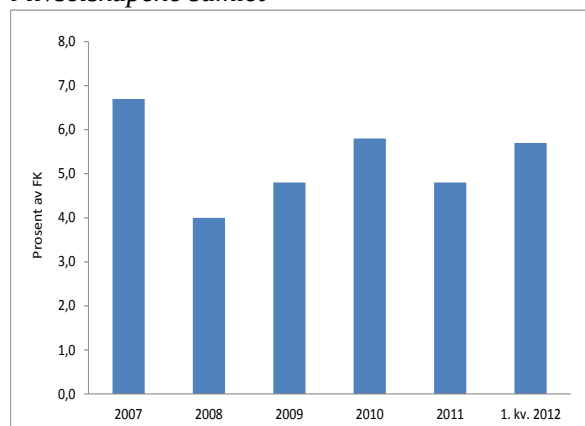
Soliditet og stresstester

Bufferkapital

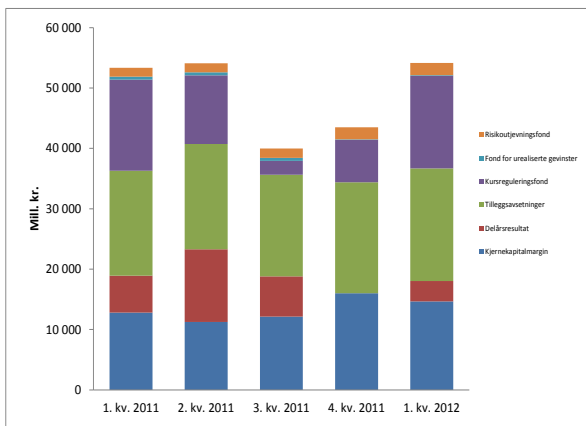
Bufferkapitalen er kapitalelementer utover lovpålagte soliditets- og sikkerhetskrav og består av overskytende kjernekapital (kjernekapitalmargin), tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse, delårsresultat, kursreguleringsfond, fond for urealiserte gevinster og risikoutjevningsfond.

Bufferkapitalen økte med nær 11 mrd. til 54 mrd. kroner i 1. kvartal, og utgjorde 5,7 prosent av forvaltningskapitalen. Bedringen knyttes til delårsresultatet og økt kursreguleringsfond. Bufferkapitalen per 31. mars var tilbake til nivået ved utgangen av 2010, før uroen i markedene i 2011. Aksjemarkedene har imidlertid falt etter utgangen av 1. kvartal, og fortsatt nedgang i aksjemarkedene vil igjen føre til redusert kursreguleringsfond og svekkede resultater.

Figur 6.6 Utvikling i bufferkapital i livsselskapene samlet

Figur 6.7 Sammensetning av bufferkapitalen

Stresstester

Alle livselskapene rapporterer kvartalsvise stresstester. I denne rapporten omtalen Stresstest II som er basert på bokførte verdier og skal belyse selskapets evne til å oppfylle gjeldende soliditetskrav.

Institusjonens samlede tapspotensial (risikonivå) vurderes opp mot samlet bufferkapital for å evaluere bufferkapitalutnyttelsen. Samlet tapspotensial består av markedsrisiko, forsikringsrisiko og motpartsrisiko. Markedsrisiko utgjør den klart største risikoen for livselskapene og følgende forutsetninger legges til grunn i beregning av markedsrisiko i stresstesten⁷:

- Et parallelt skift i rentekurven (økning) på 1,5 prosentpoeng,
- et fall i aksjekursene med 20 prosent,
- et fall i eiendomsmarkedene med 12 prosent, og
- en endring i kursen på utenlandsk valuta med 12 prosent
- forhåndsdefinerte spreadendringer avhengig av ratingkategori og utsteder

Bufferkapitalutnyttelsen i stresstest II falt fra 103 til 83 prosent for livselskapene samlet fra 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2012. Tapspotensialet for aksjer økte noe, og dette bidro til at samlet tapspotensial økte siste kvartal, men den betydelige økningen i bufferkapital mer enn kompenserte for økningen i tapspotensial. Som i tidligere kvartaler er det store variasjoner mellom selskapene, og enkelte selskaper har bufferkapitalutnyttelse langt over 100 prosent.

Til tross for gode resultater og bedring i bufferkapitalen i 1. kvartal, er den underliggende risikoen i livselskapene uendret. Selskapene står overfor store utfordringer fremover knyttet til det lave rentenivået, behovet for oppreservering til langt liv og innføringen av nytt soliditetsregelverk som synliggjør renterisikoen. Stresstest I, som måler effekten av det nye soliditetsregelverket (Solvens II), viser at livselskapene har behov for betydelig kapitaltilførsel for å tilfredsstille de nye kravene, gitt dagens virksomhetsregler.

⁷ Statsobligasjoner utstedt i landets egen valuta er ikke med i beregningen av spreadrisiko.

7 Skadeforsikring

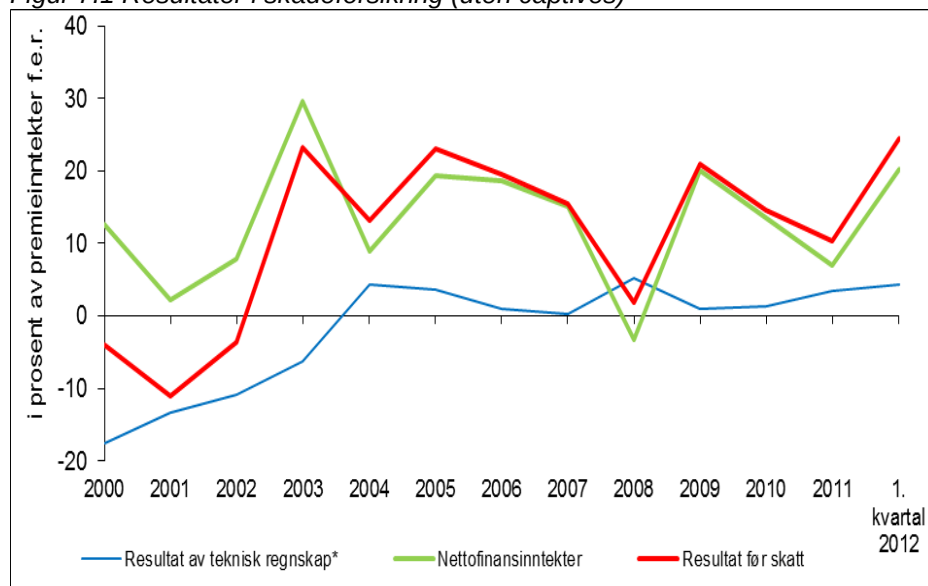
- Redusert combined ratio ga bedring i teknisk resultat
- Økte finansinntekter ga bedring i totalresultat før skatt

For Gjensidige Forsikring benyttes tall som inkluderer den utenlandske aktiviteten, mens for øvrige selskaper benyttes tall fra morselskapene. Til slutt i kapitlet gis en beskrivelse av markedsandeler og konsentrasjon i skadeforsikringsmarkedet.

Captive-selskaper⁸, utenlandske filialer og sjøforsikringsselskapene Gard og Skuld⁹, er holdt utenfor den generelle fremstillingen. I vedlegget til slutt vil det imidlertid være en tabell med captive-selskapenes resultater. I delkapitlet om markedsandeler og konsentrasjon, er de to største utenlandske filialene inkludert.

Resultat

Figur 7.1 Resultater i skadeforsikring (uten captives)

*allokert investeringsavkastning er fratrasket resultat av teknisk regnskap

Skadeselskapene hadde i 1. kvartal 2012 et resultat av teknisk regnskap på 548 mill. kroner, mot 194 mill. kroner i samme periode i fjor. Resultatet skyldes en svak nedgang i driftskostnadene kombinert med sterkere vekst i premieinntektene enn erstatningskostnadene. Justert for allokert investeringsavkastning¹⁰ økte resultatet fra -156 til 325 mill. kroner i samme periode. Aksjeandelen i skadeselskapene er lavere enn i livselskapene og pensjonskassene. Utviklingen i aksjemarkedet har likevel bidratt til kraftig økning i finansinntektene. Dette førte til et resultat før skatt på 1,8 mrd. kroner, mot 578 mill. kroner i samme periode i fjor.

⁸ Captive-selskapene holdes utenfor pga. store variasjoner i resultater fra år til år.

⁹ Gard og Skuld hadde en samlet markedsandel på 3,9 prosent i 2011, og er holdt utenfor pga. avvikende regnskapsår.

¹⁰ Allokert investeringsavkastning omfatter en beregnet avkastning på forsikringsavsetningene. Beløpet kan relateres til netto inntekter av finansielle eiendeler, men tilbakeføres teknisk regnskap siden det har sammenheng med forsikringsdriften.

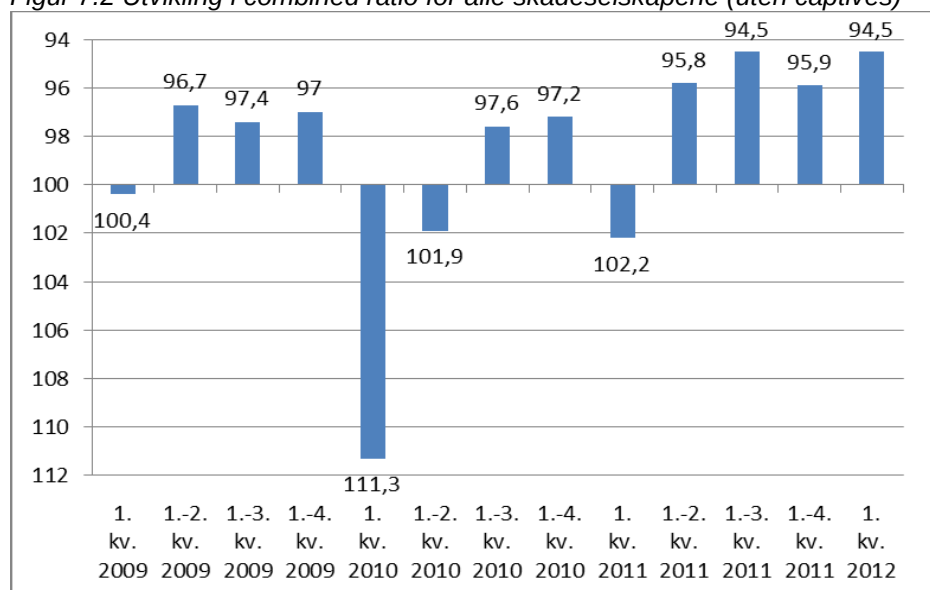
Tabell 7.1 Utvalgte resultatposter for alle skadeselskapene (uten captives)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	7 549		6 907	
Allokert investeringsavkastning	223	2,9	350	5,1
Andre forsikringsrelaterte inntekter	68	0,9	41	0,6
Erstatningskostnader f.e.r.	5 798	76,8	5 527	80,0
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	1 332	17,6	1 395	20,2
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	120	1,6	141	2,0
Resultat av teknisk regnskap	548	7,3	194	2,8
Netto inntekter av finansielle eiendeler	1 525	20,2	738	10,7
Allokert investeringsavkastning	223	2,9	350	5,1
Andre inntekter/kostnader	-2	0,0	-5	-0,1
Resultat før skattekostnad	1 848	24,5	578	8,4

Combined ratio (CR) er summen av skade- og kostnadsprosenten, og er et mål på lønnsomheten i den forsikringsrelaterte driften. Så lenge CR er under 100 har premieinntektene vært større enn summen av erstatnings- og driftskostnadene, slik at selskapenes forsikringsrelaterte drift har vært lønnsom.

Vanligvis er årets første kvartal preget av mye skader, som følge av kaldt vintervær. Denne effekten var imidlertid ikke like sterk dette kvartalet, da mars måned var den mildeste på over hundre år. Skadeprocenten var på 77,3, en nedgang fra 82,2 i samme periode i fjor. Kostnadsprocenten falt i samme periode fra 20 til 17,6, noe som førte til en bedring i CR fra 102,2 prosent i 1. kvartal 2011 til 94,4 prosent i 1. kvartal 2012 for selskapene samlet.

Figur 7.2 Utvikling i combined ratio for alle skadeselskapene (uten captives)

Balanse

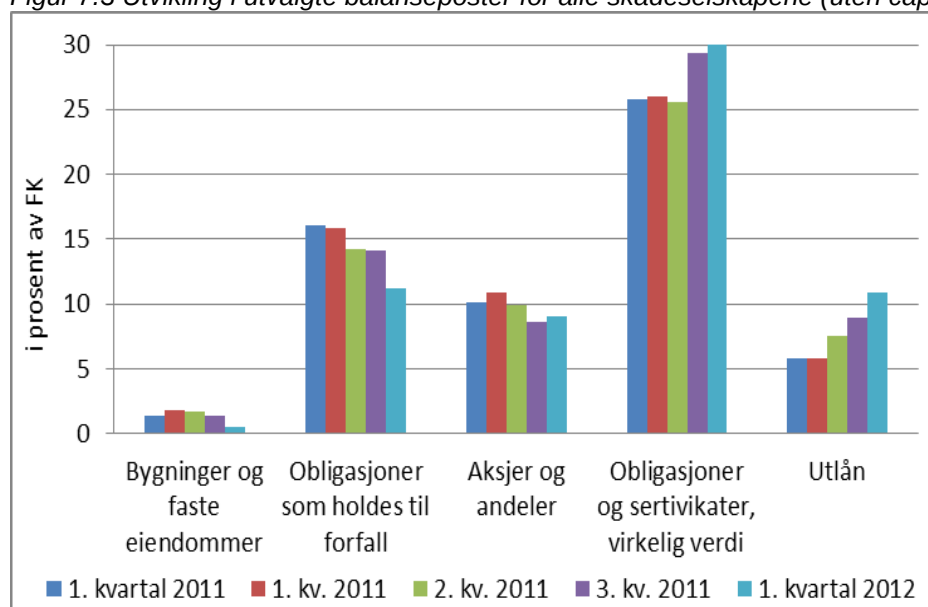
Skadeselskapenes forvaltningskapital var på 103,8 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal 2012, mot 97,2 mrd. kroner ett år tidligere. Gjennom 2011 har selskapene redusert andelen obligasjoner som holdes til forfall og aksjer og andeler til hhv. 11 og 9 prosent. Andelen obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi og utlån har økt i samme periode, mens bygninger og annen fast eiendom er på linje med samme periode i fjor.

Tabell 7.2 Utvalgte balanseposter for skadeselskapene samlet (uten captives)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	502	0	1 329	1
Obligasjoner som holdes til forfall	11 617	11	15 602	16
Aksjer og andeler	9 433	9	9 843	10
Obligasjoner og sertifikater, virkelig verdi	33 133	32	25 128	26
Utlån	11 311	11	5 623	6
Ansvarlig kapital	21 036	20	19 642	20
Forsikringstekniske avsetninger	60 798	59	56 050	58
Forvaltningskapital	103 819		97 209	

Sammensetningen av investeringer varierer imidlertid mellom store og små selskaper. De små selskapene har en mindre andel obligasjoner som holdes til forfall og en større andel aksjer og andeler. Dette gjør dem mer direkte eksponert mot verdiendringer i aksjemarkedet. Inneværende kvartal, hvor utviklingen i markedene har vært god, var finansavkastningen til selskapene med en forvaltningskapital under 1 mrd. kroner 33 prosent av premieinntektene for egen regning, mens tilsvarende tall for selskapene med forvaltningskapital over 1 mrd. kroner var 19,2 prosent.

Figur 7.3 Utvikling i utvalgte balanseposter for alle skadeselskapene (uten captives)

Soliditet

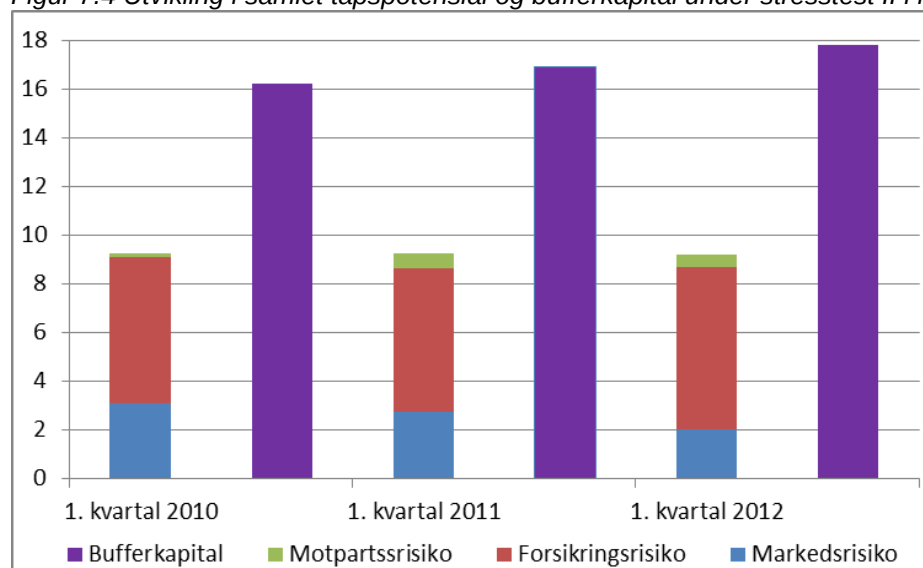
Ved utgangen av kvartalet hadde skadeselskapene en samlet bufferkapitalutnyttelse på 51,7 prosent under stresstest II¹¹, mot 54,9 prosent ett år tidligere. Bufferkapitalutnyttelsen falt som følge av at bufferkapitalen økte med 5,4 prosent til 17,8 mrd. kroner. Samlet tapspotensial forble uendret, etter at økt tapspotensialet for forsikringsrisiko ble oppveid av redusert tapspotensial for markedsrisiko.

Alle skadeselskapene oppfylte kravene i kapitaldekningsregelverket ved utgangen av 1. kvartal 2012. Samlet hadde selskapene en kapitaldekning på 37 prosent, mot 38,1 prosent i samme periode i fjor. Veksten i beregningsgrunnlaget var på 9,1 prosent, mens veksten i ansvarlig kapital var på kun 7,1 prosent.

Det var stor variasjon i kapitaldekningen mellom selskapene. Samlet hadde selskapene med forvaltningskapital over 1 mrd. kroner en kapitaldekning på 33,8 prosent, mens tilsvarende tall for de resterende selskapene var 77,1 prosent.

¹¹ En nærmere beskrivelse av stresstestberegningene gis i kapittelet om livsforsikring.

Figur 7.4 Utvikling i samlet tapspotensial og bufferkapital under stresstest II i mrd.kr (uten captives)

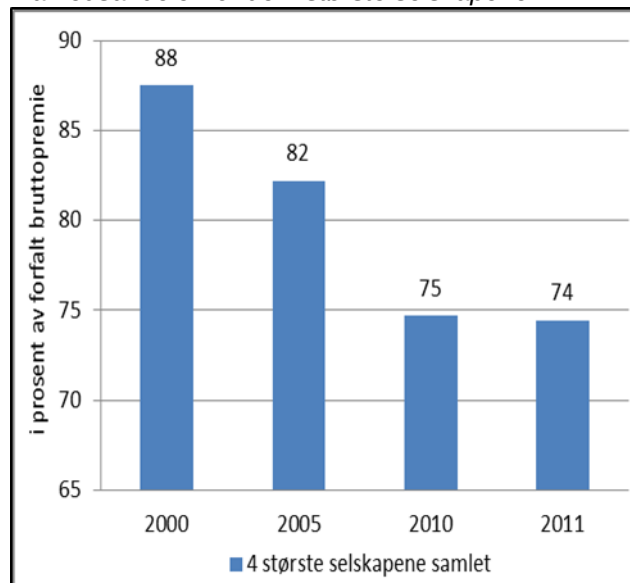

*helserisiko inngår i forsikringsrisiko pr. 1. kvartal 2012

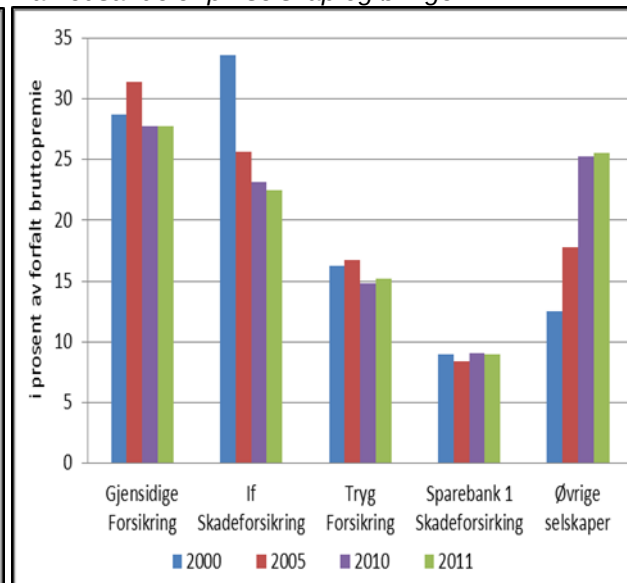
Markedsandeler og konsentrasjon

De 4 største skadeforsikringsselskapene (Gjensidige, If, Tryg og Sparebank 1) tilbyr forsikringer i de fleste landbaserte bransjene i privatmarkedet og i markedet for landbasert næringsliv. Målt ved forfalt bruttopremie hadde disse selskapene en samlet markedsandel i Norge på 88 prosent i 2000. Deres samlede markedsandel sank deretter til 82 prosent i 2005 og 74 prosent i 2011. Markedsandelen til If har falt mest i denne perioden, etterfulgt av Gjensidige og Tryg. I sjøforsikring er det i hovedsak spesialselskaper som dominerer, men Gjensidige og If hadde markedsandeler på hhv. 11 og 6 prosent i 2011.

Markedsandeler for de 4 største selskapene

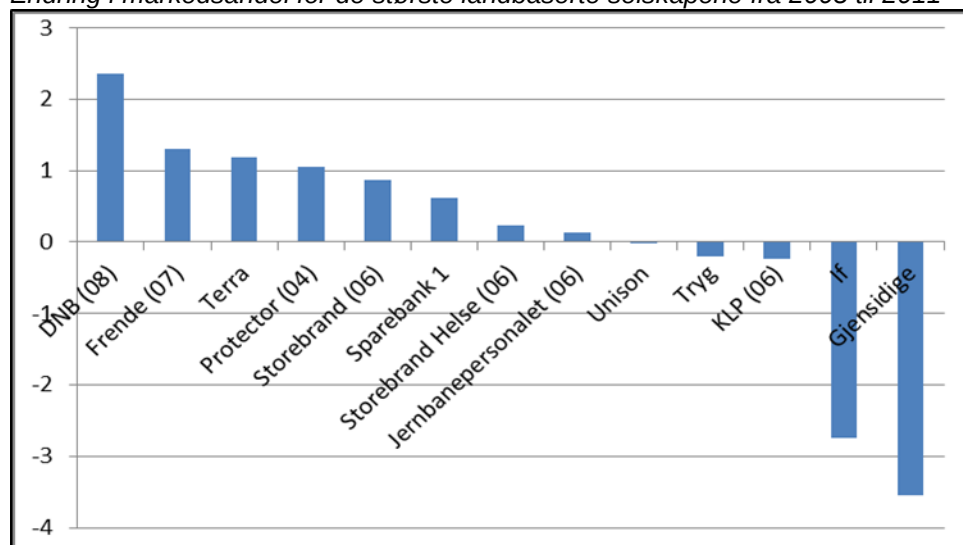

Markedsandeler pr. selskap og øvrige

Parallelt med denne utviklingen har selskaper i de andre delene av finanssektoren etablert skadeforsikringsselskaper som de siste årene har hatt betydelig vekst, bl.a. DNB, Frende og Terra. Felles for disse selskapene er at forsikringsproduktene i stor grad selges via bankers kundekanaler. I tillegg har Storebrand, som tidligere eide IF, etablert et nytt skadeselskap som har hatt betydelig vekst.

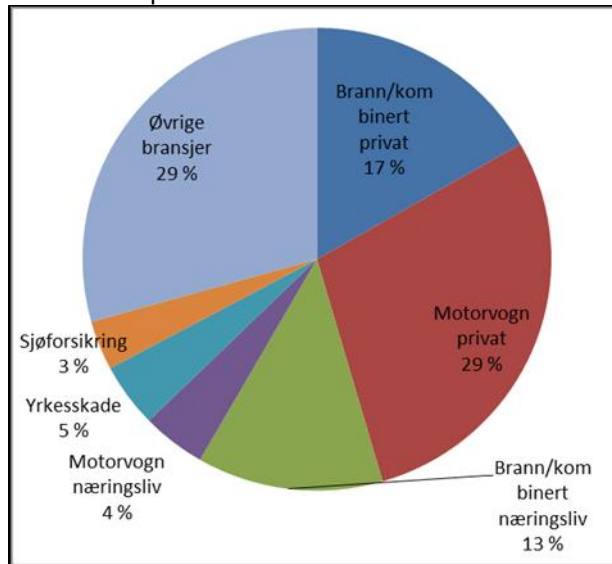
Endring i markedsandel for de største landbaserte selskapene fra 2005 til 2011

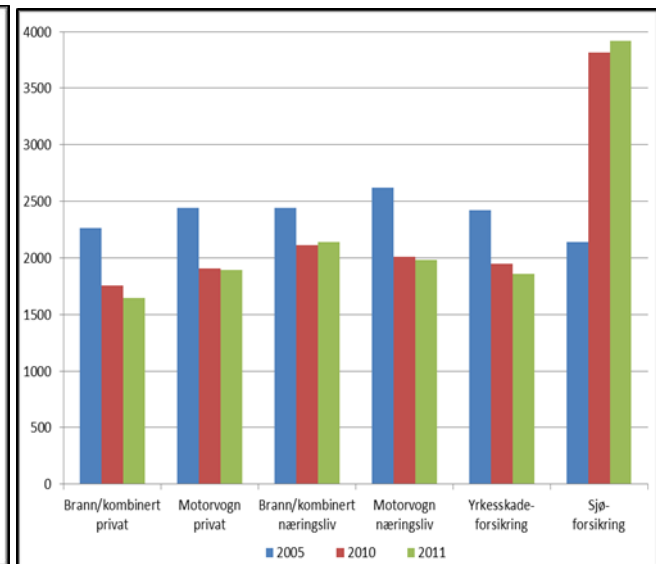
*nyetablerte selskaper har etableringsår i parentes

De 6 største skadeforsikringsbransjene utgjør 71 prosent av det norske markedet. Motorvogn privat utgjør 29 prosent av markedet og var den største bransjen i 2011, mens brann/kombinert privat og brann/kombinert næringsliv utgjorde henholdsvis 17 og 13 prosent. Sammenlignet med 2005 har forfalt bruttopremie økt i alle de store bransjene med unntak av yrkesskadeforsikring og sjøforsikring. Fallet i yrkesskadeforsikring var på 5 prosent, mens tilsvarende fall i sjøforsikring var på 18 prosent.

Hovedbransjenes størrelse i prosent, målt ved forfalt bruttopremie i 2011

Herfindahl-indeks i hovedbransjene

Konsentrasjonen, målt ved Herfindahl-indeks¹², har falt for skademarkedet sett under ett. I 2000 var Herfindahl-indeks 2260 for skademarkedet samlet, mens tilsvarende tall for 2005 og 2011 var hhv. 1981 og 1638. Konsentrasjonene varierer imidlertid mellom de ulike bransjene.

I perioden 2005-2011 har konsentrasjonene falt i alle de landbaserte bransjene. Brann/kombinert næringsliv er nå den mest konsentrerte landbaserte bransjen med en Herfindahl-indeks på 2140. De fire største aktørene stod for 80 prosent av forfalt bruttopremie, mot 85 prosent i 2005. Utviklingen i sjøforsikringsbransjen har gått i motsatt retning. Herfindahl-indeks økte fra 2141 til 3919 i samme periode, og markedsandelene til de fire største selskapene økte fra 75 til 91 prosent.

¹² Herfindahl-indeks er et mål på konsentrasjon, som beregnes ved å ta summen av kvadratet av markedsandelene. Indekstall over 1800 indikerer en sterkt konsentrert sektor, mens tall under 800 tilsier en fragmentert sektor.

Tabeller

Utvalgte resultatposter i de to største norske selskapene

	Gjensidige Forsikring				Sparebank 1 Skadeforsikring			
	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011		1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	4 135		4 026		1 121		1 056	
Allokert investeringsavkastning	131	3,2	206	5,1	31	2,7	47	4,4
Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	0,0	0	0,0	5	0,4	5	0,5
Erstatningskostnader f.e.r.	2 989	72,3	3 182	79,0	875	78,0	892	84,4
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	624	15,1	776	19,3	229	20,4	219	20,8
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	0	0,0	38	0,9	0	0,0	-11	-1,1
Resultat av teknisk regnskap	610	14,8	197	4,9	52	4,6	9	0,8
Netto inntekter av finansielle eiendeler	774	18,7	481	12,0	185	16,5	94	8,9
Allokert investeringsavkastning	131	3,2	206	5,1	31	2,7	47	4,4
Andre inntekter/kostnader	0	0,0	-3	-0,1	0	0,0	0	0,0
Resultat før skattekostnad	1 254	30,3	469	11,7	206	18,4	56	5,3

Utvalgte balanseposter i de to største norske selskapene

	Gjensidige Forsikring				Sparebank 1 Skadeforsikring			
	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011		1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	260	0	1 227	2	0	0	0	0
Obligasjoner som holdes til forfall	9 357	15	13 450	22	911	7	864	8
Aksjer og andeler	3 961	6	4 498	7	919	7	866	8
Obligasjoner og sertifikater, virkelig verdi	15 275	25	11 082	18	6 354	51	5 803	51
Utlån	10 303	17	4 820	8	157	1	102	1
Ansvarlig kapital	13 657	22	13 942	23	1 514	12	1 569	14
Forsikringstekniske avsetninger	36 643	59	34 784	57	7 607	61	7 018	61
Forvaltningskapital	61 666		61 151		12 537		11 454	

Utvalgte resultatposter for øvrige selskaper med forvaltningskapital over 1 mrd. kr (uten captives)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	1 757		1 430	
Allokert investeringsavkastning	47	2,7	73	5,1
Andre forsikringsrelaterte inntekter	25	1,4	33	2,3
Erstatningskostnader f.e.r.	1 548	88,1	1 195	83,5
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	311	17,7	278	19,4
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	88	5,0	106	7,4
Resultat av teknisk regnskap	-116	-6,6	-43	-3,0
Netto inntekter av finansielle eiendeler	389	22,1	145	10,1
Allokert investeringsavkastning	47	2,7	73	5,1
Andre inntekter/kostnader	-3	-0,2	-3	-0,2
Resultat før skattekostnad	223	12,7	27	1,9

Utvalgte balanseposter for øvrige selskaper med forvaltningskapital over 1 mrd. kr (uten captives)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% avFK	Mill. kr	% avFK
Bygninger og faste eiendommer	20	0	20	0
Obligasjoner som holdes til forfall	1 120	6	1 068	6
Aksjer og andeler	2 646	13	3 034	17
Obligasjoner og sertifikater, virkelig verdi	8 590	42	6 654	37
Utlån	329	2	275	2
Ansvarlig kapital	2 268	11	2 102	12
Forsikrings tekniske avsetninger	13 315	66	11 593	64
Forvaltningskapital	20 241		18 076	

Utvalgte resultatposter for selskaper med forvaltningskapital under 1 mrd. kr (uten captives)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% avpremie	Mill. kr	% avpremie
Premieinntekter f.e.r.	536		394	
Allokert investeringsavkastning	14	2,6	24	6,1
Andre forsikringsrelaterte inntekter	38	7,1	2	0,6
Erstatningskostnader f.e.r.	386	72,0	258	65,5
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	168	31,3	121	30,7
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	31	5,8	8	2,1
Resultat av teknisk regnskap	1	0,2	31	8,0
Netto inntekter av finansielle eiendeler	177	33,0	19	4,8
Allokert investeringsavkastning	14	2,6	24	6,1
Andre inntekter/kostnader	1	0,2	1	0,1
Resultat før skattekostnad	166	30,9	27	6,8

Utvalgte balanseposter for selskaper med forvaltningskapital under 1 mrd. kr (uten captives)

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% avFK	Mill. kr	% avFK
Bygninger og faste eiendommer	222	2	82	1
Obligasjoner som holdes til forfall	229	2	220	3
Aksjer og andeler	1 907	20	1 445	22
Obligasjoner og sertifikater, virkelig verdi	2 914	31	1 588	24
Utlån	521	6	426	7
Ansvarlig kapital	3 597	38	2 029	31
Forsikrings tekniske avsetninger	3 233	34	2 655	41
Forvaltningskapital	9 375		6 528	

Utvalgte resultatposter for captives

	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% avpremie	Mill. kr	% avpremie
Premieinntekter f.e.r.	275		289	
Allokert investeringsavkastning	64	23,2	112	38,9
Andre forsikringsrelaterte inntekter	2	0,7	1	0,4
Erstatningskostnader f.e.r.	251	91,2	-65	-22,3
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	23	8,5	27	9,2
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	31	11,3	59	20,3
Resultat av teknisk regnskap	33	12,0	390	135,0
Netto inntekter av finansielle eiendeler	772	280,9	116	40,2
Allokert investeringsavkastning	64	23,2	112	38,9
Andre inntekter/kostnader	-1	-0,3	-1	-0,3
Resultat før skattekostnad	740	269,4	393	136,0

Utvalgte resultatposter for de to største utenlandske filialene

	If Skadeforsikring				Tryg Forsikring			
	1. kvartal 2012		1. kvartal 2011		1. kvartal 2012		1. kvartal 2011	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	2 961		2 816		1 932		1 924	
Allokert investeringsavkastning	0	0,0	0	0,0	59	3,1	103	5,4
Andre forsikringsrelaterte inntekter	21	0,7	16	0,6	33	1,7	16	0,8
Erstatningskostnader f.e.r.	2 377	80,3	2 072	73,6	1 712	88,6	1 609	83,6
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	703	23,7	737	26,2	375	19,4	363	18,9
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-36	-1,9
Resultat av teknisk regnskap	-98	-3,3	24	0,9	-122	-6,3	106	5,5
Netto inntekter av finansielle eiendeler	175	5,9	255	9,1	329	17,0	156	8,1
Allokert investeringsavkastning	0	0,0	0	0,0	59	3,1	103	5,4
Andre inntekter/kostnader	53	1,8	10	0,3	1	0,1	2	0,1
Resultat før skattekostnad	190	6,4	364	12,9	149	7,7	161	8,4

[Redacted content]

[Redacted content]

[Redacted content]

[Redacted content]